

Μέγας Αλέξανδρος. Πορεία προς την αποθέωση.

ΔΡ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Ε. ΤΖΑΧΟΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Ε.Μ.Π.

Εισαγωγή

Μεγαλοφυής, ακαταπόνητος, αήττητος στρατηλάτης, ο Αλέξανδρος Γ', της Δυναστείας των Αργεαδών, δίκαια του αποδόθηκε η προσωνυμία, ο Μέγας. Η ιστορία επιφύλαξε γι' αυτόν μοίρα λαμπρή. Τον όρισε να μεταλαμπαδεύσει αυτός την Ελληνική σκέψη, τον Ελληνικό πολιτισμό έως τα βάθη της Ανατολής και να ιδρύσει εκεί νέες πόλεις με Ελληνικό χαρακτήρα.

Ο Αλέξανδρος, έγινε βασιλιάς των Μακεδόνων, σε ηλικία 20 ετών, μετά τη δολοφονία του πατέρα του Φιλίππου το 336 π.Χ.. Ο νέος βασιλιάς, βρέθηκε αντιμέτωπος από την αρχή, με τους εχθρούς του Φιλίππου. Τα μέλη της Συμμαχίας της Κορίνθου, οι Θράκες και οι Ιλλυριοί, θεώρησαν το θάνατο του ισχυρού Μακεδόνα βασιλιά, ως ιδανική ευκαιρία για να αποστατήσουν από την κυριαρχία των Μακεδόνων. Όμως ο Αλέξανδρος, άξιος απόγονος του Φιλίππου, αφού προηγουμένως ανακηρύχτηκε άρχων της Θεσσαλίας, κατευθύνθηκε προς την Πελοπόννησο έχοντας υπόψη του συγκεκριμένο σχέδιο δράσης. Εκεί, στο Συνέδριο της Κορίνθου, στο οποίο συμμετείχε καθώς και οι άλλες ελληνικές πόλεις, με εξαίρεση τη Σπάρτη, πέτυχε την ανακήρυξη του ως ηγεμόνα της Συμμαχίας και συγχρόνως ως "στρατηγού αυτοκράτορα" στον πόλεμο κατά των Περσών. Όπως αναφέρεται από τον Πλούταρχο, ο Αλέξανδρος στην επιστροφή του από την Κόρινθο πήγε στους Δελφούς για να ζητήσει χρησμό. Όμως, η άφιξη του εκεί συνέπεσε με την περίοδο αποφράδων ημερών, που δεν επιτρεπόταν η έκδοση χρησμών. Τότε, ο Αλέξανδρος σέρνοντας με τη βία την ιέρεια στο βωμό, απαίτησε από αυτήν να ανταποκριθεί στο αίτημα του. Η απάντηση της ιέρειας ήταν η εξής: "Ανίκητος εί, ώ παί". Ο νέος ηγεμών, ικανοποιημένος από το χρησμό αυτό, είπε ότι δεν επιθυμεί άλλο χρησμό, και άφησε την ιέρεια να φύγει.

Άγαλμα του Μ. Αλέξανδρου απο την Πέργη της Μ. Ασίας.

Ο Αλέξανδρος, την άνοιξη του 335 π.Χ., εκστράτευσε από την Αμφίπολη εναντίον των Τριβαλλών και των Ιλλυριών, οι οποίοι μετά το θάνατο του Φιλίππου, είχαν δείξει επαναστατικές διαθέσεις. Ακολούθως, προέλασε στην Θράκη, πέρασε τον Αίμο, και κατέβαλε τους Τριβαλλούς και τους Θράκες. Στη συνέχεια, διέβη τον ποταμό Ίστρο (Δούναβη) χρησιμοποιώντας μακρά πλοία που προέρχονταν από το Βυζάντιο, καθώς και μονόξυλα. Μαζί του διεκπεραιώθηκαν 1500 ιππείς και 4000 πεζοί.

Η ευκολία με την οποία οι Μακεδόνες διάβηκαν τον Ίστρο, είχε σαν αποτέλεσμα οι Γέτες, που κατοικούσαν βόρεια του ποταμού, να αποσυρθούν δίχως μάχη. Μετά τα γεγονότα αυτά ο Αλέξανδρος στράφηκε προς την Βοιωτία, με σκοπό να υποτάξει τις Θήβες, που είχαν αποστατήσει. Την κατάληψη των Θηβών, επακολούθησε η σφαγή των κατοίκων της, κυρίως από τους Φωκείς, Πλαταιείς και άλλους Βοιωτούς. Η καταστροφή των Θηβών αποδόθηκε σε δύο παράγοντες: στην οργή των θεών, οι οποίοι θέλησαν να τιμωρήσουν την προδοσία των Θηβαίων κατά τη διάρκεια των περσικών πολέμων, επίσης και στο μίσος των ανδρών από τις Πλαταιές, που είχαν καταστραφεί από τους Θηβαίους σε καιρό ειρήνης. Η πτώση των Θηβών, σήμανε και το τέλος των επιχειρήσεων του Αλεξάνδρου σε ευρωπαϊκό έδαφος. Οι επιχειρήσεις αυτές, παρόλο που διάρκεσαν μόνο ένα χρόνο, ήρκεσαν για να εδραιώσουν την φήμη του Αλεξάνδρου ως στρατηγού.

Μετά τις επιτυχίες του, ο νέος βασιλιάς επέστρεψε στη Μακεδονία για να προσφέρει θυσία στον Ολύμπιο Δία και να συγκροτήσει στις Αίγες τον αγώνα των Ολυμπίων. Ο Αλέξανδρος τον χειμώνα του 335, ασχολήθηκε με τη διοργάνωση του βασιλείου του , επειδή σκόπευε να απουσιάσει στην Ασία για μεγάλο χρονικό διάστημα. Αρχικά είχε την πρόθεση να κατακτήσει την Περσία, εκθρονίζοντας το Δαρείο και να ανέβει ο ίδιος στο θρόνο, εκδικούμενος για την εκστρατεία του Ξέρξη στο παρελθόν, ο οποίος είχε επιχειρήσει την υποδούλωση όλων των Ελλήνων. Το δε αρχικό σχέδιο του Αλέξανδρου περιελάμβανε τα εξής τρία στάδια : πρώτα την κατάκτηση της Μικράς Ασίας, ακολούθως την κατάληψη της Συρίας και της Αιγύπτου, τις οποίες θα χρησιμοποιούσε ως ορμητήριο για τις επιχειρήσεις της τρίτης φάσεως, που στόχευαν στην κατάλυση του βασιλείου της Περσίας.

Το αδύνατο σημείο των Μακεδόνων ήταν η έλλειψη στόλου, ο οποίος απαιτείτο προκειμένου να παραταχθεί απέναντι στον περσικό που αριθμούσε 400 τριήρεις. Όμως, ο Αλέξανδρος δεν θέλησε να αποταθεί στους Συμμάχους για να του

παράσχουν πλοία. Ο νεαρός Μακεδόνας βασιλιάς, για λόγους προληπτικούς, άφησε τις μισές στρατιωτικές του δυνάμεις στην Μακεδονία, ανέθεσε δε τη διακυβέρνηση της χώρας στον πιστό και έμπειρο στρατηγό Αντίπατρο.

Ο Δαρείος, είχε ανέλθει στο θρόνο της Περσίας το 335 π.Χ, σε σχέση δε με τον Αλέξανδρο είχε στη διάθεση του πολυάριθμο στρατό. Επίσης, ενώ το θησαυροφυλάκιο της Πέλλας ήταν ήδη άδειο πριν τις εκστρατείες του Αλεξάνδρου, ο Δαρείος είχε στη διάθεση του αμύθητα πλούτη. Το θησαυροφυλάκιο του στα Σούσα ήταν πλήρες, και στα βασιλικά ανάκτορα της Περσέπολης, είχαν συγκεντρωθεί αστρονομικές ποσότητες χρυσού. Επίσης, διέθετε ένα μεγάλο πολεμικό στόλο, ο οποίος ελέγχοντας τις ακτές της Μικράς Ασίας, της Συρίας και της Αιγύπτου, ήταν σε θέση να εμποδίσει κάθε εχθρό, που δεν διέθετε ανάλογο στόλο. Εκείνη την περίοδο στο βασίλειο της Περσίας, δεν συνέβαιναν κοινωνικές αναταραχές, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν την αποτελεσματική άμυνα της χώρας κατά του επιτιθέμενου εχθρού. Βέβαια υπήρχαν φιλόδοξοι σατράπες. Όμως, η Περσία υστερούσε, ως προς τις σύγχρονες εξελίξεις στον τομέα της πολεμικής τέχνης, όπου είχε σημειωθεί αξιόλογη πρόοδος στον ελληνικό χώρο. Η χρησιμοποίηση Ελλήνων μισθοφόρων εκ μέρους των Περσών, δεν αρκούσε για την κάλυψη των αδυναμιών και των κενών του περσικού στρατού, στον οποίο υπήρχε έλλειψη αξιωματικών, ικανών για αυτοσχεδιασμό και αντεπίθεση. Οι ικανότητες τους, περιορίζονταν στην αντιμετώπιση του εχθρού με βάση την αριθμητική υπεροχή, την προσωπική ανδρεία στα πεδία των μαχών καθώς και στα δρεπανιφόρα άρματα.

Ο στρατός του Αλεξάνδρου, αποτελείτο από 30.000 πεζούς και 5000 ιππείς. Η βασική διάταξη του στρατού όπως είχε οργανωθεί από τον Φίλιππο, αποτελείτο από τη φάλαγγα, το ελαφρύ ιππικό, τους υπασπιστές, και το βαρύ ιππικό. Ο Αλέξανδρος στην εκστρατεία του προς την Ασία διέθετε έξι τάγματα της μακεδονικής φάλαγγας, η οποία αποτελούσε την βάση του στρατού του. Η φάλαγγα πλαισιώθηκε από τους Έλληνες οπλίτες, οι οποίοι ήταν Σύμμαχοι ή μισθοφόροι. Διοικητής των Συμμάχων ήταν ο Αντίγονος, ενώ των μισθοφόρων ο Μένανδρος.

Η Διάβαση του Ελλήσποντου

Το 335 π.Χ., ο Αλέξανδρος απέστειλε τον Παρμενίωνα στην Ασία, προκειμένου να εξασφαλίσει βάσεις στην Προποντίδα. Με τη σειρά του, ο Δαρείος, επιστράτευσε τον Μέμνονα από τη Ρόδο, για να αντιμετωπίσει τις κινήσεις του Παρμενίωνα. Οι προσπάθειες του Μέμνονος έπεσαν στο κενό και οι ακτές του Ελλήσποντου περιήλθαν στα χέρια του Μακεδόνα στρατηγού.

Παράσταση κεφαλής Μ. Αλεξάνδρου ως Ηρακλέους.

Την άνοιξη του 334 π.Χ. ο Αλέξανδρος, ξεκίνησε από την Πέλλα τη μεγάλη εκστρατεία η οποία εξελίχθηκε σε μια λαμπρή εποποιία. Όταν έφθασε στη Σηστό, που βρίσκεται στην ευρωπαϊκή ακτή του Ελλησπόντου, προχώρησε στην Ελαιούντα να προσφέρει θυσία στον τάφο του Πρωτεσίλαου, ο οποίος στον Τρωικό πόλεμο ήταν ο πρώτος που πάτησε το πόδι του στη στεριά και ο πρώτος που σκοτώθηκε. Από την Ελαιούντα ο Αλέξανδρος, διεκπεραιώθηκε στο Λιμάνι των Αχαιών, που βρίσκεται στην ασιατική ακτή. Ο Μακεδόνας βασιλιάς, αποβιβάστηκε πρώτος από το πλοίο και εξακόντισε το δόρυ του προς τη στεριά δηλώνοντας έτσι, συμβολικά, την κατοχή της γης που πατούσε. Στη συνέχεια, ανέβηκε στο Ίλιο και ανέθεσε στον ναό της Ιλιάδας Αθηνάς την πανοπλία του. Στο μεταξύ, ο Μακεδόνας στρατηγός Παρμενίων διεκπεραίωνε με επιτυχία την δύναμη του στρατού από τη Σηστό στην Αβυδο, με τη βοήθεια 160 τριήρων και πολλών μεταγωγικών πλοίων.

Η Μάχη του Γρανικού

Ο Αλέξανδρος μαζί με το στρατό του προχωρώντας αρχικά ΒΑ και στη συνέχεια ανατολικά, έφθασε στην δυτική όχθη του Γρανικού ποταμού, ο οποίος με ροή από Ν προς Β χύνεται στην Προποντίδα. Στην ανατολική όχθη του ποταμού, οι Πέρσες είχαν ήδη παραταχθεί σε θέση μάχης. Ο Γρανικός είναι ένα ορεινό ποτάμι, που ρέει ορμητικά την Άνοιξη. Η κοίτη του είχε πλάτος 20 -40 μέτρων. Την εποχή αυτή είχε άφθονο νερό αλλά μικρό βάθος. Όμως, η ανατολική του όχθη, στην οποία είχαν παραταχθεί οι Πέρσες, ήταν απότομη και παρουσίαζε δυσκολίες στον επιτιθέμενο στρατό του Αλέξανδρου.

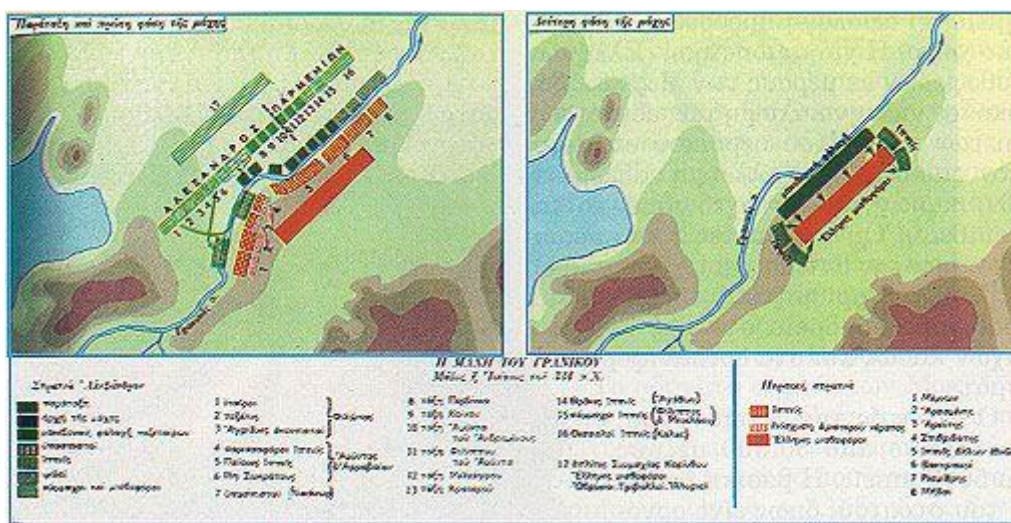
Από τη συνολική δύναμη των 35.000 ανδρών που είχε στη διάθεση του, ο Αλέξανδρος παρέταξε 5000 ιππείς και 15000 πεζούς κατά μήκος της δυτικής όχθης του ποταμού Γρανικού. Στο κέντρο παρατάχτηκαν οι πεζοί και στα δύο άκρα το ιππικό. Επί κεφαλής της δεξιάς πτέρυγας ήταν ο Αλέξανδρος, ενώ επί κεφαλής της αριστερής ορίστηκε ο Παρμενίων.

Οι Πέρσες διέθεταν 20000 ιππείς και 20000 πεζούς Έλληνες μισθοφόρους. Είχαν δε παρατάξει, κοντά στην όχθη του ποταμού τους ιππείς στην πρώτη γραμμή και τους πεζούς πίσω από τους ιππείς. Οι Πέρσες βλέποντας τον Αλέξανδρο στα αριστερά τους, ενίσχυσαν την αριστερή τους πτέρυγα με επιπλέον ίλες ιππέων, πιστεύοντας ότι η δεξιά πτέρυγα των Μακεδόνων θα επωμιζόταν το βάρος της μάχης.

Όμως, ο Αλέξανδρος αφού μελέτησε τις κινήσεις του εχθρού, αποφάσισε να προσβάλει την δεξιά πτέρυγα, που βρισκόταν απέναντι στον Παρμενίωνα. Για να πραγματοποιήσει τον ελιγμό αυτό, ο Αλέξανδρος τέθηκε επί κεφαλής του ιππικού, και μπαίνοντας στο ποτάμι, κινήθηκε προς τα αριστερά, προελαύνοντας μέσα στην κοίτη του. Με την τακτική αυτή ο Αλέξανδρος κατόρθωσε να επιτεθεί στην δεξιά πτέρυγα του εχθρού που είχε εξασθενήσει και μετά από σκληρό αγώνα, έτρεψε τους Πέρσες σε φυγή. Στη δεύτερη φάση της μάχης, ο Αλέξανδρος επιτέθη κατά μέτωπο με τη μακεδονική φάλαγγα εναντίον των μισθοφόρων, ενώ το ιππικό του επιτέθηκε στα πλευρά και τα νώτα τους. Οι περισσότεροι από τους Έλληνες μισθοφόρους του Δαρείου εξοντώθηκαν και μόνο 2000 αιχμαλωτίστηκαν.

Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης, αναφερόμενος στη μάχη αυτή θεώρησε ότι ο Αλέξανδρος :

"της όλης νίκης έδοξε μάλιστα αίτιος γεγονέναι".

Σχεδιάγραμμα της Μάχης του Γρανικού.

Η Κατάκτηση της Μικράς Ασίας

Μετά την καθοριστική αυτή μάχη, ο Αλέξανδρος κατέλαβε αμαχητί τις Σάρδεις και την Έφεσο. Στην πόλη της θεάς Αρτέμιδος, εξέδωσε διαταγή για την επιστροφή των εξόριστων πολιτών στις εστίες τους. Επίσης προέβη στην κατάργηση της ολιγαρχίας και επανέφερε τη δημοκρατία. Ο Μακεδόνας βασιλιάς προσέφερε θυσία στη θεά και τέλεσε πομπή, στην οποία συμμετείχε ολόκληρο το στράτευμα του. Την επομένη ημέρα ο Αλέξανδρος αναχώρησε για τη Μίλητο, την οποία και κατέλαβε με τη σύμπραξη του στόλου. Στην επιχείρηση αυτή, ο περσικός στόλος δεν μπόρεσε να συνδράμει τους κατοίκους της Μιλήτου, επειδή ο ελληνικός στόλος είχε αποκλείσει το λιμάνι της πόλεως. Οι Πέρσες είχαν προσορμιστεί στη χερσόνησο της Μυκάλης και προσπαθούσαν να παρασύρουν τον αριθμητικά μικρότερο ελληνικό στόλο σε ναυμαχία. Σύντομα όμως, η έλλειψη τροφίμων και πόσιμου νερού ανάγκασαν τον περσικό στόλο, αποτελούμενο από 400 πλοία, να πλεύσει προς τη Σάμο για ανεφοδιασμό. Μετά παρέλευση ολίγων ημερών, οι Πέρσες επανεμφανίστηκαν στα ανοικτά της Μιλήτου ενώ πέντε πλοία τους εισέπλευσαν στο λιμάνι ελπίζοντας ότι εκεί θα εύρισκαν τα πλοία του Αλεξάνδρου κενά πληρωμάτων. Όμως, έγιναν αντιληπτοί, οι δε ναύτες του Αλεξάνδρου αφού επάνδρωσαν 10 πλοία, προέβησαν

στην καταδίωξη των περσικών, από τα οποία, αιχμαλώτισαν το ένα. Το γεγονός αυτό, απογοήτευσε τους Πέρσες, οι οποίοι χάνοντας κάθε ελπίδα, απέπλευσαν για την Αλικαρνασσό.

Ανάγλυφη βάση του νεώτερου Αρτεμισίου Εφέσου. Βρετανικό Μουσείο.

Στη Μίλητο, ο Αλέξανδρος διέπραξε το λάθος να διαλύσει το ναυτικό του, πιστεύοντας ότι, η κατοχή των παραλίων της Μικράς Ασίας από το μακεδονικό πεζικό, αρκούσε για την αντιμετώπιση του περσικού στόλου, επίσης ότι τα πλοία του εχθρού δεν θα μπορούσαν πλέον να εισπλεύσουν στα λιμάνια για ανεφοδιασμό.

Σύντομα, ο Αλέξανδρος εγκατέλειψε την Μίλητο και προχώρησε στην Αλικαρνασσό, την οποία πολιορκήσε και με πολιορκητικές μηχανές. Από την πλευρά τους οι Πέρσες, όταν αντελήφθησαν ότι δεν θα μπορούσαν να κρατήσουν την πόλη για μεγάλο διάστημα, την πυρπόλησαν και απέπλευσαν με τα πλοία τους για το νησί της Κω.

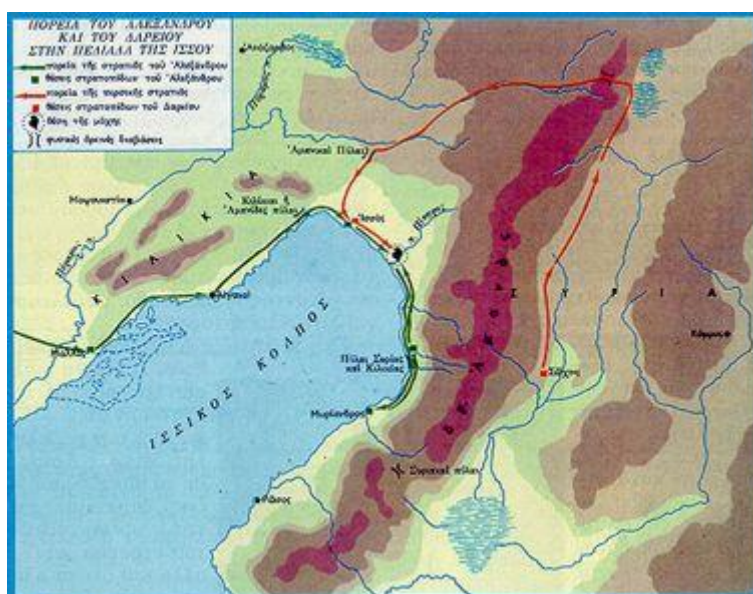
Τον χειμώνα του 334-33 π.Χ. ο Αλέξανδρος αποφάσισε να προχωρήσει ΝΑ κατά μήκος των ακτών της Μικράς Ασίας, για να καταλάβει τις παραθαλάσσιες πόλεις της Λυκίας. Αφού, κυριεύσε την Τερμησό, την Ξάνθο και τη Φάσηλι, προχώρησε ανατολικά απελευθερώνοντας την Πέργη και την Σίδη.

Πρός την Κιλικία

Επειδή, ο δρόμος μετά την Σίδη ήταν δύσβατος, ο Αλέξανδρος στράφηκε προς την Φρυγία, που ήταν στο εσωτερικό της χώρας, και πορεύτηκε προς την αρχαία πόλη του Γόρδιου, κοντά στον Σαγγάριο ποταμό. Στην ακρόπολη του Γόρδιου βρίσκονταν τα βασιλικά ανάκτορα, στα οποία υπήρχε και η άμαξα του ομώνυμου βασιλιά, πατέρα του μυθικού Μίδα. Η άμαξα ήταν δεμένη με δεσμό κρανέας, σε ένα πάσαλο. Κατά την παράδοση, εκείνος που θα έλυνε τον δεσμό θα γινόταν κύριος της Ασίας. Τότε, ο Αλέξανδρος δίχως να αντισταθεί στον πειρασμό τον έλυσε, κόβοντάς τον με το σπαθί του .

Την άνοιξη του 333 π.Χ., ο Μακεδόνας βασιλιάς στη συνέχεια προχώρησε προς ανατολάς και αφού κατέλαβε την πόλη της Άγκυρας, προωθήθηκε στην Καπαδοκία, καταλαμβάνοντας ολόκληρη την περιοχή, που περιβάλλεται από τον ποταμό Άλυ. Σύντομα δε έφθασε στις πύλες της Κιλικίας, που βρίσκονται στα ΝΑ της οροσειράς του Ταύρου και μέσα σε μια νύκτα, με αιφνιδιαστική επίθεση, κατέλαβε την περιοχή αυτή και προχώρησε προς την Ταρσό, όπου και στρατοπέδευσε. Εκεί, ο Αλέξανδρος

παρέμεινε για ένα χρονικό διάστημα επειδή είχε υποστεί κλονισμό η υγεία του από υπερκόπωση.

Πορεία του Μ. Αλέξανδρου και του Δαρείου στην Πεδιάδα της Ισού.

Τον Οκτώβριο του 333 π.Χ., μετά την ανάρρωση του, ο Αλέξανδρος έστειλε τον στρατηγό Παρμενίωνα να καταλάβει και να διαφυλάξει τα περάσματα μεταξύ Κιλικίας και Συρίας. Στο μεταξύ, ο Δαρείος συγκέντρωσε τις δυνάμεις του στην Βαβυλώνα και προχώρησε προς την Κιλικία, στρατοπέδευσε δε ανατολικά του όρους Αμανός, στους Σώχους της Ασσυρίας. Η μακρά παραμονή του Αλεξάνδρου στην Κιλικία, λόγω της ασθένειάς του, έδωσε την εντύπωση στο Δαρείο και στο επιτελείο του, ότι ο Αλέξανδρος φοβούμενος την αναμέτρηση απέφευγε να δώσει μάχη μαζί του.

Ο Αλέξανδρος πληροφορηθείς την άφιξη του Δαρείου στους Σώχους, προχώρησε αμέσως κατά μήκος των παραλίων της Κιλικίας και αφού διέβη τις "Κιλικίες πύλες", στο μυχό του Ισσικού κόλπου, κατέλαβε την Ισσό. Την επομένη προχωρώντας προς Ν και διερχόμενος από τις "πύλες της Συρίας και της Κιλικίας" έφθασε στην Μυριάνδρο, με σκοπό να περάσει τις "Σύριες πύλες" για να επιτεθεί στον Δαρείο, που όπως πίστευε βρισκόταν ακόμη στους Σώχους.

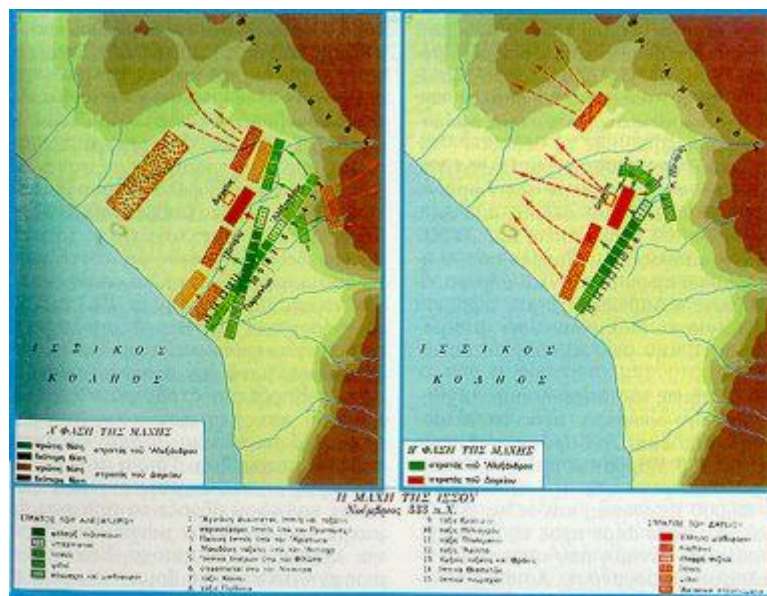
Όμως, ο Δαρείος, αντί να περιμένει τον Αλέξανδρο στην πεδιάδα της Ασσυρίας, που ήταν κατάλληλη για τις κινήσεις του πολυάριθμου περσικού ιππικού, παίρνοντας θάρρος αποφάσισε να κινηθεί εναντίον των Μακεδόνων και προχώρησε προς Δυσμάς, διήλθε δε το όρος Αμανός και έφθασε στα νότια του Αλεξάνδρου δίχως να γίνει αντιληπτός. Στη συνέχεια κατέλαβε την Ισσό, βασάνισε και σκότωσε όλους τους Μακεδόνες, που βρίσκονταν εκεί, ασθενούντες, και την επομένη προχώρησε Νότια προς τον ποταμό Πίναρο.

Η Μάχη της Ισού

Η μετακίνηση του Δαρείου από το ανοικτό πεδίο των Σώχων στη στενή παραλιακή λωρίδα, νότια της Ισού, εξασφάλισε μεγάλο πλεονέκτημα στον Αλέξανδρο, αφού

με την απόφαση του αυτή ο Δαρείος καταδίκασε μεγάλο τμήμα του πολυάριθμου στρατού του σε αδράνεια. Αλλά, και ο Αλέξανδρος για να εξασφαλίσει τα νότια του έπρεπε να καταλάβει τις νότιες πύλες που οδηγούσαν στην παραλιακή λωρίδα. Έτσι, μετά από πολεμικό συμβούλιο ο Αλέξανδρος, διέταξε ένα τμήμα τοξοτών και άλλο ένα ιππέων να προπορευτούν για να ανιχνεύσουν τον δρόμο, ενώ ο ίδιος μαζί με το στράτευμά του προχώρησε νότια του Αμανού προς τις "συριακές πύλες", τις οποίες και κατέλαβε κατά τα μεσάνυκτα. Στη συνέχεια, ο μακεδονικός στρατός προχώρησε προς Βορρά για να συναντήσει τον περσικό, εκεί που είχε στρατοπεδεύσει, βόρεια του ποταμού Πινάρου. Αυτός ο ποταμός δεν είχε μεγάλο βάθος και δεν αποτελούσε εμπόδιο για το ιππικό, ενώ το πλάτος της επίπεδης λωρίδας ανάμεσα στους πρόποδες της οροσειράς και τη θάλασσα δεν ξεπερνούσε τα 2.700 μέτρα. Ο στρατός του Δαρείου σύμφωνα με τον Αρριανό ανερχόταν σε 600.000 άνδρες, από τους οποίους 30.000 ήταν ιππείς και 30.000 Έλληνες μισθοφόροι. Παρόλο που οι αριθμοί αυτοί αμφισβητούνται σήμερα, οπωσδήποτε ο Δαρείος είχε μια τεράστια στρατιά για να διακινδυνεύσει μια μάχη σε αυτή την μειονεκτική γι' αυτόν θέση.

Οι δυνάμεις του Δαρείου παρατάχθηκαν από την οροσειρά προς τη θάλασσα, δηλ. από αριστερά προς τα δεξιά ως εξής: 30,000 Κάρδακες οπλίτες, δίπλα τους 30,000 μισθοφόροι, δεξιότερα άλλοι 30,000 Κάρδακες, και τέλος 30,000 ιππείς στο δεξιό άκρο προς τη θάλασσα. Η υπόλοιπη δύναμη που αποτελείτο από ελαφρά οπλισμένους Ασιάτες τοποθετήθηκε πίσω από τους μισθοφόρους.

Σχεδιάγραμμα των Φάσεων της Μάχης της Ισού.

Όταν ο Αλέξανδρος παρατήρησε τον τρόπο που παρατάχθηκαν οι εχθροί, αποφάσισε να παρατάξει τις δυνάμεις του από τα δεξιά προς τα αριστερά με τον ακόλουθο τρόπο: δεξιά προς το βουνό τοποθέτησε τους σαρισσοφόρους ιππείς, και στο αριστερό τους Παίονες ιππείς, τους Μακεδόνες τοξότες, το ιππικό των Εταίρων, την μακεδονική φάλαγγα, τους Κρήτες τοξότες, και κοντά στη θάλασσα τους ιππείς των Θεσσαλών και των Συμμάχων. Επιπλέον, προς την πλευρά του βουνού τοποθέτησε ακοντιστές, τοξότες και λίγους ιππείς προκειμένου να αντιμετωπίσουν ένα προωθημένο περσικό απόσπασμα. Οι Έλληνες μισθοφόροι τοποθετήθηκαν στη δεύτερη γραμμή.

Η μάχη της Ισού άρχισε το απόγευμα μιας από τις πρώτες ημέρες του Νοεμβρίου του 333 π.Χ. Ο Αλέξανδρος άρχισε να προχωρεί προς τον εχθρό με αργό ρυθμό. Όμως, μόλις έφθασε σε απόσταση, όπου θα τον κτυπούσαν τα βέλη του εχθρού, εξαπέλυσε αιφνιδιαστική επίθεση μαζί με το ιππικό των Εταίρων, το ελαφρύ ιππικό και τα τμήματα του δεξιού κέρατος εναντίον των Καρδάκων, που βρίσκονταν στο αριστερό άκρο των βαρβάρων. Σύντομα, αυτοί διασπάστηκαν και τράπηκαν σε φυγή. Όμως, η μακεδονική φάλαγγα που βρισκόταν στο κέντρο δεν μπόρεσε να ακολουθήσει με την ίδια ταχύτητα το ιππικό του δεξιού κέρατος με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί κενό, το οποίο έσπευσαν να εκμεταλλευθούν οι Έλληνες μισθοφόροι των Περσών, εξαπολύοντας στο σημείο εκείνο επίθεση. Όμως, ο Αλέξανδρος, μετά την άτακτη υποχώρηση των Καρδάκων στράφηκε προς τα αριστερά και χτύπησε τους μισθοφόρους από τα πλάγια, εξαναγκάζοντας τους σε υποχώρηση. Τότε ο Δαρείος φοβήθηκε μήπως αιχμαλωτιστεί ή σκοτωθεί και αφού άδραξε τα ινία του άρματος του, ξεκίνησε μόνος του, δίχως να περιμένει τον ηνίοχο. Σύντομα όμως εγκατέλειψε το άρμα του, μαζί με το μανδύα, το τόξο και την ασπίδα του, έφιππος δε πλέον έσπευσε να απομακρυνθεί.

Στο μεταξύ, το ιππικό των Περσών, αφού διέβη τον ποταμό Πίναρο επιτέθηκε με σφοδρότητα εναντίον τμήματος του ιππικού που βρισκόταν εμπρός του. Ο αγώνας ήταν άνισος, αφού οι 30,000 ιππείς των Περσών αντιμετώπιζαν μόνο 2,500 ιππείς του Αλεξάνδρου. Εν τούτοις, οι Πέρσες ιππείς, όταν διαπίστωσαν ότι οι Έλληνες μισθοφόροι οπισθοχωρούσαν και ο Δαρείος είχε εγκαταλείψει τον αγώνα, ετράπησαν και αυτοί σε φυγή. Κατά τη διάρκεια της μάχης, οι Πέρσες έχασαν 100000 πεζούς και 10000 ιππείς, ενώ οι απώλειες των Μακεδόνων ήταν μόνο 300 πεζοί και 150 ιππείς.

Ο Δαρείος στη δραματική φυγή του άφησε πίσω του, τη γυναίκα του, τη μητέρα του και τα τρία παιδιά του. Ο Αλέξανδρος μολονότι είχε τραυματιστεί στο μηρό, δεν παρέλειψε να επισκεφθεί τους τραυματίες και παράλληλα να φροντίσει για τη μεγαλοπρεπή ταφή των πεσόντων, παρατάσσοντας ολόκληρη την στρατιωτική του δύναμη. Η νίκη στην Ισό, επισφραγίστηκε με την ίδρυση της Αλεξάνδρειας, που ακόμη και σήμερα φέρει το όνομά του, την Αλεξανδρέττα.

Η Κατάκτηση της Φοινίκης και της Αιγύπτου

Ενώ ο Δαρείος κάλπαζε προς την πόλη Θάψακο, που βρίσκεται στην δυτική όχθη του Ευφράτη, ο Αλέξανδρος συνέχισε την πορεία του προς τη Φοινίκη και στρατοπέδευσε στη Μάραθο, παραλιακή πόλη της Φοινίκης. Όταν πληροφορήθηκε ότι τα χρήματα, που είχε στείλει ο Δαρείος στη Δαμασκό, είχαν πέσει στα χέρια του Παρμενίωνα, διέταξε το στρατηγό του να επιστρέψει στη Δαμασκό και να τα διαφυλάξει εκεί.

Στη συνέχεια, ο Αλέξανδρος προωθούμενος προς τα νότια κατέλαβε την Βύβλο και την Σιδώνα. Όταν έφθασε προ της Τύρου, θέλησε να προσφέρει θυσία στο ναό του Ηρακλέους. Όμως, οι κάτοικοι της Τύρου τον πληροφορήσαν ότι ήταν ανεπιθύμητος στην πόλη τους. Τότε ο Αλέξανδρος αποφάσισε να καταλάβει την Τύρο, που ήταν κτισμένη επάνω σε ένα μικρό νησί, σε απόσταση 700 μέτρων από την ακτή. Η πόλη ήταν οχυρωμένη περιμετρικά με υψηλά τείχη και είχε δύο λιμάνια, στα οποία ναυλοχούσε ο ισχυρός στόλος της.

Ο Αλέξανδρος προκειμένου να καταλάβει την πόλη, αποφάσισε να προβεί στην κατασκευή αναχώματος από την πλευρά της ακτής. Ανάμεσα στο νησί και της στεριάς, στο αβαθές τμήμα της θάλασσας πλησίον των ακτών είχαν σχηματιστεί έλη, ενώ κοντά στο νησί το βάθος της θάλασσας ήταν μεγαλύτερο, και ήταν σχεδόν 3 οργιές.

Για την εξεύρεση των υλικών κατασκευής του αναχώματος, κατεδαφίστηκαν τα οικοδομήματα της παλαιάς Τύρου, που βρισκόταν στη στεριά, ενώ για την απαιτούμενη ποσότητα ξυλείας υλοτομήθηκαν τα δάση του Λιβάνου. Για τη μεταφορά των υλικών και την κατασκευή του αναχώματος χρησιμοποιήθηκαν οι άνδρες του στρατού αλλά και οι κάτοικοι της περιοχής. Όταν η κατασκευή του αναχώματος προχώρησε, ο Αλέξανδρος διέταξε να κατασκευαστούν και να στηθούν στην άκρη του δύο ξύλινοι πύργοι ύψους 20 ορόφων. Οι πύργοι αυτοί εξοπλίστηκαν με μεγάλα βλητικά μηχανήματα, τα οποία θα χρησιμοποιούνταν εναντίον των τειχών της Τύρου. Όμως, οι Τύριοι, μια νύκτα, χρησιμοποιώντας ένα πυρπολικό πλοίο, που το οδήγησαν μπροστά από τους πύργους, κατόρθωσαν να τους καταστρέψουν. Τότε, ο Αλέξανδρος αποφάσισε να διαπλατύνει το ανάχωμα και να τοποθετήσει περισσότερους ξύλινους πύργους με βλητικά μηχανήματα.

Στο μεταξύ, οι βασιλείς της Αράδου, της Βύβλου και της Σιδώνας έθεσαν στη διάθεση του Αλεξάνδρου τον φοινικικό στόλο, που είχε ήδη αποστατήσει από τους Πέρσες. Σύντομα και οι βασιλείς της Κύπρου έφθασαν στην Σιδώνα με 120 πλοία, τα οποία διέθεσαν στον Αλέξανδρο. Επίσης, έφθασαν στη Σιδώνα και πλοία προερχόμενα από τη Ρόδο, και τη Λυκία. Έτσι, ο συνολικός αριθμός των πλοίων που απέκτησε ο Αλέξανδρος ανήλθε σε 224 πλοία.

Οι Τύριοι διαπιστώνοντας ότι ο Αλέξανδρος είχε αποκτήσει στόλο μεγαλύτερο από τον δικό τους, αφού συγκέντρωσαν το στόλο τους στα δύο λιμάνια του νησιού, έκλεισαν τις εισόδους με τριήρεις και έρριψαν μεγάλες πέτρες στη θάλασσα για να εμποδίσουν την προσέγγιση των εχθρικών πλοίων εμπρός από τα τείχη της πόλης. Με τη σειρά του ο Αλέξανδρος, αφού τοποθέτησε βλητικά μηχανήματα επάνω στα πλοία του, απέπλευσε από τη στεριά για να επιτεθεί εναντίον των υπερασπιστών της Τύρου, δια θαλάσσης. Σχεδίαζε δε να ανελκύσει με τα πλοία του, τους ογκολίθους που είχαν ρίψει στο βυθό της θάλασσας οι Τύριοι. Όταν αυτοί διαπίστωσαν τις ενέργειες του Αλέξανδρου, έκοψαν με την βοήθεια των δυτών τα σχοινιά με τα οποία ήταν δεμένες οι άγκυρες των πλοίων, ελπίζοντας ότι τα θαλάσσια ρεύματα θα παρέσυραν τα εχθρικά πλοία. Τότε, ο Αλέξανδρος, χρησιμοποιώντας αλυσίδες αντί για σχοινιά, κατόρθωσε να εξουδετερώσει το έργο των δυτών.

Στη συνέχεια, οι πολιορκούμενοι επιχείρησαν να επιτεθούν εναντίον των πλοίων των Κυπρίων, τα οποία προσορμίζονταν στο λιμάνι, που ήταν στραμμένο προς την Σιδώνα. Για τον σκοπό αυτό επάνδρωσαν τρεις πεντήρεις, τρεις τετρήρεις και επτά τριήρεις, κωπηλατώντας δε πλησίασαν τα κυπριακά πλοία τα οποία ακολούθως εμβόλισαν. Αλλά και ο Αλέξανδρος αφού επάνδρωσε στα γρήγορα μια πεντήρη και πέντε τριήρεις, έπλευσε εναντίον τους, κατόρθωσε δε να εξουδετερώσει κάποια από τα εχθρικά πλοία και να εκδιώξει τα υπόλοιπα. Μετά τρεις ημέρες ο Αλέξανδρος ενήργησε νέα έφοδο με τα πλοία του εναντίον του νησιού, και κατόρθωσε να προκαλέσει ζημιές στο τείχος χρησιμοποιώντας τις μηχανές. Στη συνέχεια απέστειλε προς την πλευρά του ρήγματος δύο πλοία εφοδιασμένα με γέφυρες, ενώ συγχρόνως διέταξε επίθεση με τριήρεις εναντίον των δύο λιμανιών του νησιού. Όταν οι γέφυρες

που ήταν στα πλοία ρίχτηκαν στο τείχος, οι ασπιδοφόροι του Αλεξάνδρου, κινούμενοι με ταχύτητα, κατέλαβαν το τείχος, ακολούθησαν δε ο Αλέξανδρος και οι εταίροι, οι οποίοι στη συνέχεια κατευθύνθηκαν στα ανάκτορα της πόλης. Στο μεταξύ, οι Φοίνικες και οι Κύπριοι, παραβιάζοντας τα κλειθρα των δύο λιμανιών, άρχισαν να εμβολίζουν τα εχθρικά πλοία, που βρίσκονταν μέσα στα λιμάνια. Τότε οι κάτοικοι της Τύρου, εγκαταλείποντας το τείχος που είχε καταληφθεί από τον Αλέξανδρο, συγκεντρώθηκαν στο Αγηνόριο και στη συνέχεια όρμησαν εναντίον των Μακεδόνων, όμως γρήγορα ηττήθηκαν.

Η Τύρος έπεσε τον Ιούλιο του 332 π.Χ., μετά από πολιορκία επτά μηνών. Η άλωση της έως τότε απόρητης πόλεως, απετέλεσε νέο μεγάλο πολεμικό τρόπαιο του Αλεξάνδρου, και επιβεβαίωσε τη φήμη του, ως ακατανίκητου στρατηλάτη. Μετά την κατάκτηση της Τύρου, ο Αλέξανδρος αποφάσισε να βαδίσει προς την Αίγυπτο, αφού όλες οι πόλεις της Φοινίκης και της Παλαιστίνης είχαν προσχωρήσει σε αυτόν. Εξαιρεση αποτέλεσε η Γάζα, η οποία βρισκόταν επάνω στο δρόμο, που οδηγούσε προς τον Νότο. Η πόλη της Γάζας, ήταν κτισμένη επάνω σε ένα λόφο και προστατευόταν με υψηλά τείχη. Η άλωση της πόλης έγινε μετά από την κατασκευή προχώματος γύρω από την οχύρωση της με τη χρήση πολιορκητικών μηχανών, που μεταφέρθηκαν από την Τύρο. Μετά την Γάζα, ο Αλέξανδρος ύστερα από πορεία 7 ημερών έφθασε στο Πηλούσιον της Αιγύπτου, που βρίσκεται στο Δέλτα του Νείλου, ενώ ο στόλος του παρέπλεε τις ακτές. Εκεί, ο Πέρσης διοικητής της Αιγύπτου, τον υποδέχθηκε φιλικά, και επέτρεψε την εγκατάσταση μακεδονικής φρουράς στην πόλη, ενώ ο στόλος συνεχίζοντας τον πλου έφθασε στην Μέμφιδα. Στην πόλη αυτή ο Αλέξανδρος προσέφερε θυσία στους θεούς και συνέχισε προς τα κατάντι του Νείλου, εκεί δε ίδρυσε την πόλη της Αλεξάνδρειας. Στη συνέχεια ο Μακεδόνας στρατηλάτης προχώρησε στην όαση Σίβα, για να προσφέρει θυσία στο ιερό του Άμμωνος, αφού δε θαύμασε την περιοχή και έλαβε χρησμό από τον ιερέα του ναού, επέστρεψε πίσω στην Αίγυπτο.

Μετέπειτα, ο Αλέξανδρος κινούμενος προς Βορρά, πήγε στην Τύρο, ακολουθούμενος από το στόλο του. Εκεί, προσέφερε θυσία στον Ηρακλή και τέλεσε γυμνικούς και δραματικούς αγώνες. Στην Τύρο, αφίχθη από την Αθήνα και η τριήρης Πάραλος, με δύο πρέσβεις των Αθηναίων, οι οποίοι κατόρθωσαν να απελευθερώσουν τους Αθηναίους μισθοφόρους του Δαρείου, που είχαν αιχμαλωτιστεί στη μάχη του Γρανικού.

Η Μάχη των Γαυγαμήλων

Ο Αλέξανδρος αναχώρησε από την Τύρο το καλοκαίρι του 331 π.Χ. επικεφαλής 40.000 πεζών και 7000 ιππέων με προορισμό την Θάψακο, πόλη της Συρίας επί του Ευφράτη. Τον Αύγουστο του 331 π.Χ., ο Μακεδόνας βασιλιάς μαζί με ολόκληρη τη δύναμη του πέρασε τον ποταμό, χρησιμοποιώντας δύο γέφυρες που είχε κατασκευάσει ο Παρμενίων. Από εκεί προχώρησε προς Βορρά για τον ποταμό Τίγρη, με αντικειμενικό σκοπό την κατάληψη της Βαβυλώνας. Αφού διέβη τον ποταμό με δυσκολία προχώρησε προς τα Γαυγάμηλα, χωριό της Ασσυρίας, κοντά στον ποταμό Βουμήλο, σε απόσταση 40 χλμ. από την πόλη Άρβηλα (Ερμπήλ). Σύμφωνα με τις πληροφορίες που είχαν συγκεντρωθεί, ο Δαρείος είχε στρατοπεδεύσει σε μια πεδιάδα κοντά στα Γαυγάμηλα, η δε δύναμη του ανερχόταν σε 1.000.000 πεζούς, 40.000 ιππείς, 200 δρεπανιφόρα άρματα και λίγους ελέφαντες.

Ο Αλέξανδρος, στρατοπέδευσε πριν τα Γαυγάμηλα για τέσσερις ημέρες προκειμένου να ξεκουραστεί ο στρατός του. Στη συνέχεια, αφήνοντας τους ανίκανους για μάχη στο στρατόπεδο, προχώρησε νύκτα, για να δώσει μάχη με το στρατό του Δαρείου τα ξημερώματα. Πρώτα, συνοδευόμενος από τους ελαφρά οπλισμένους στρατιώτες και τους ιπείς των εταίρων, περιεργάστηκε τη θέση όπου σκόπευε να δώσει μάχη, και στη συνέχεια διέταξε το στράτευμα να δειπνήσει και να αναπαυθεί. Στο μεταξύ ο Δαρείος, έμεινε όλη τη νύκτα με συντεταγμένο το στρατό του, επειδή δεν είχε περιχαρακώσει το στρατόπεδο του και φοβόταν νυκτερινή επίθεση από τους Μακεδόνες.

Βαβυλώνα - Η Πύλη της Ιστάρ.

Ο στρατός του Δαρείου είχε παραταχθεί ως εξής : Από τα αριστερά προς το κέντρο είχαν παραταχθεί οι ιπείς από την Βακτρία, Αραχωσία και οι Δάες, μετά οι Πέρσες, ανάμικτοι ιπείς και πεζοί, καθώς και οι Σούσιοι και Καδούσιοι ιπείς. Από τα δεξιά προς το κέντρο είχαν παραταχθεί οι ιπείς από την Κοίλη Συρία και Μεσοποταμία καθώς και οι ιπείς από την Μηδία, την Παρθία, αλλά και Σόκες, Τόπειροι, Υρκάνιοι, Αλβανοί και Σακεσίνες. Στο κέντρο βρισκόταν ο Δαρείος μαζί με τους Πέρσες ιπείς της φρουράς του, και μηλοφόροι Πέρσες, Ινδοί ιπείς, Κάρες, Μόρδοι τοξότες και Έλληνες μισθοφόροι αριστερά και δεξιά του Δαρείου. Πίσω από την κύρια παράταξη είχε σχηματιστεί μια άλλη γραμμή, ενώ εμπρός από την κύρια παράταξη είχαν τοποθετηθεί αριστερά Σκύθες ιπείς, 1000 Βακτριανοί ιπείς και 100 δρεπανιφόρα άρματα, στο δεξιό κέρασ Αρμένιοι και Καπαδόκες ιπείς και 50 δρεπανιφόρα άρματα, ενώ στο κέντρο 15 ελέφαντες και άλλα 50 δρεπανιφόρα άρματα.

Η παράταξη του στρατού του Αλεξάνδρου, ήταν η ακόλουθη από δεξιά προς τα αριστερά : Στην δεξιά πτέρυγα τοποθετήθηκαν οι εταίροι ιπείς και οι υπασπιστές, στο κέντρο τα τάγματα της φάλαγγας, και στην αριστερή πτέρυγα οι Σύμμαχοι και οι Θεσσαλοί ιπείς. Πίσω από τη φάλαγγα τοποθετήθηκε μια δεύτερη γραμμή, η οποία μαζί με τη φάλαγγα της πρώτης γραμμής σχημάτιζε μια αμφίστομη φάλαγγα. Στην αριστερή υπό γωνία πλαγιοφυλακή τοποθετήθηκαν, Αγριάνες, Μακεδόνες τοξότες και μπροστά από αυτούς πρόδρομοι και μισθοφόροι ιπείς. Στο κέντρο μπροστά από τους εταίρους, τοποθετήθηκαν οι υπόλοιποι Αγριάνες, τοξότες και ακοντιστές. Στη δεξιά υπό γωνία πλαγιοφυλακή τοποθετήθηκαν Έλληνες μισθοφόροι ιπείς,

πρόδρομοι και Παίονες ιππείς καθώς και Αγριάνες, Μακεδόνες τοξότες και μισθοφόροι.

Όταν άρχισε η μάχη ο Αλέξανδρος διαπίστωσε ότι η δεξιά πτέρυγα του στρατού του βρισκόταν απέναντι από το κέντρο των Περσών, και υπήρχε κίνδυνος να υπερκεραστεί, έτσι κινήθηκε προς τα δεξιά ενώ οι Πέρσες επιχειρούσαν την αντίθετη κίνηση. Τότε οι Σκύθες ιππείς, που είχαν τοποθετηθεί στο αριστερό άκρο των Περσών, εξαπέλυσαν επίθεση εναντίον του δεξιού κέρατος, που διοικούσε ο Αλέξανδρος, όμως αντιμετωπίστηκαν από τους ιππείς που διοικούσε ο Μενίδας, με αποτέλεσμα να ακολουθήσει ιππομαχία. Συγχρόνως οι βάρβαροι εξαπέλυσαν τα δρεπανιφόρα άρματα για να επιφέρουν σύγχυση στη φάλαγγα. Όμως, οι ακοντιστές που είχαν ταχθεί μπροστά από το ιππικό των εταίρων, απέκρουσαν την επίθεση με τα ακόντια τους. Ενώ η κύρια γραμμή των Περσών προχωρούσε εμπρός, ο Αλέξανδρος παραδοκούσε για να εξαπολύσει επίθεση με το ιππικό του. Η ευκαιρία του δόθηκε, όταν δημιουργήθηκε χάσμα ανάμεσα στο κέντρο και στο ιππικό των Περσών, που είχαν κινηθεί γρήγορα για να υπερκεράσουν τη δεξιά πτέρυγα του Αλεξάνδρου. Τότε αυτός όρμησε εμπρός με το ιππικό των εταίρων και τη φάλαγγα, έχοντας ως στόχο τον Δαρείο. Ο Πέρσης βασιλιάς δεν άργησε να τραπεί σε φυγή όπως άλλοτε στην Ισσό, ακολουθούμενος από τους ιππείς του αριστερού άκρου. Όμως, ενώ το κέντρο και η αριστερή πτέρυγα των Περσών είχε τραπεί σε φυγή, Ινδοί και Πέρσες ιππείς, εκμεταλλεζόμενοι το χάσμα που είχε δημιουργηθεί ανάμεσα στο κέντρο του Αλεξάνδρου και την αριστερή του πτέρυγα, επιτέθηκαν εναντίον των μεταγωγικών των Μακεδόνων. Τότε, οι άνδρες της δεύτερης γραμμής, που είχαν ταχθεί πίσω από την πρώτη, αφού στράφηκαν προς τα πίσω εξουδετέρωσαν τους βαρβάρους. Ταυτόχρονα, οι ιππείς της δεξιάς πτέρυγας των Περσών, που δεν είχαν αντιληφθεί τη φυγή του Δαρείου, επιτέθηκαν εναντίον της αριστερής πτέρυγας των Μακεδόνων, η οποία ήταν υπό τη διοίκηση του Παρμενίωνα και την πίεσαν ασφυκτικά, έως ότου ο Αλέξανδρος, διακόπτοντας την καταδίωξη του Δαρείου, έσπευσε με το ιππικό των εταίρων κατά της δεξιάς πτέρυγας των βαρβάρων. Όσοι από τους εχθρούς κατόρθωσαν να σωθούν, έφευγαν με όλες τους τις δυνάμεις, ενώ ο Παρμενίων κυριεύε το εχθρικό στρατόπεδο, τα μεταγωγικά, τους ελέφαντες και τις καμήλες. Ο δε Αλέξανδρος και οι ιππείς του αφού αναπαύτηκαν έως τα μεσάνυκτα, προχώρησαν προς τα Άρβηλα, όπου παρέλαβαν τα χρήματα, τις αποσκευές, το άρμα, την ασπίδα και το τόξο του Δαρείου. Έτσι λοιπόν την 1η Οκτωβρίου του 331 π.Χ. έληξε η μάχη στα Γαυγάμηλα, με τις εχθρικές απώλειες να ξεπερνούν τις 300.000 ψυχές.

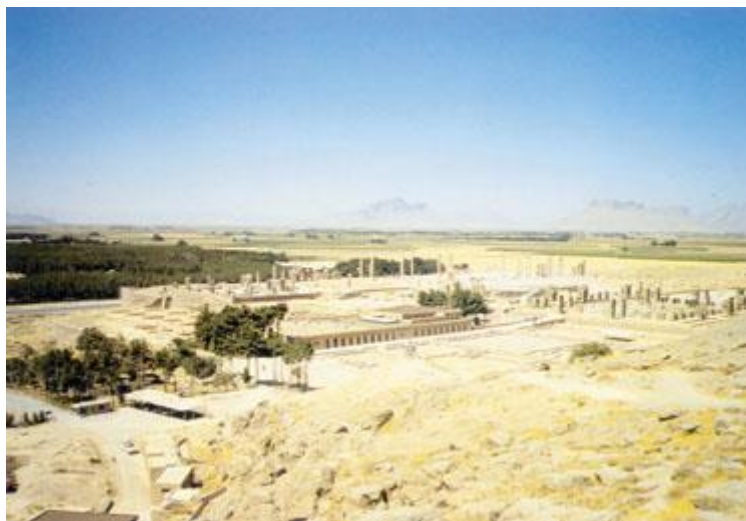
Η Κατάληψη της Περσέπολης

Ενώ ο Δαρείος έφευγε με τους ιππείς και συγγενείς του προς την Αρμενία, ο Αλέξανδρος προχωρούσε προς την Βαβυλώνα. Εκεί, τον υποδέχθηκαν ο λαός μαζί με τους ιερείς και τους άρχοντες και του παρέδωσαν την πόλη. Από την Βαβυλώνα ο Αλέξανδρος πορεύτηκε προς τα Σούσα, όπου ήταν η θερινή κατοικία του Δαρείου. Αυτά είχαν ήδη καταληφθεί από τον Φιλόξενο, ο οποίος είχε σπεύσει εκεί με ολίγους άνδρες. Ο Φιλόξενος έστειλε μήνυμα προς τον Αλέξανδρο, ότι οι βασιλικοί θησαυροί ήταν άθικτοι και ο σατράπης της πόλεως ήταν έτοιμος να του παραδώσει την πόλη. Στα Σούσα ο Αλέξανδρος παρέλαβε 50.000 τάλαντα "αργυρίου" και πολλά λάφυρα των κατακτήσεων των Περσών κατά την εκστρατεία τους, εναντίον της Ελλάδος.

Περσέπολη - Πρωτεύουσα του Δαρείου.

Τον Ιανουάριο του 330 π.Χ. ο Αλέξανδρος ξεκίνησε από τα Σούσα με προορισμό την Περσία. Σύντομα πέρασε τον Πασιτίγηρ ποταμό και εισέβαλε στην χώρα των Ουξίων. Μόλις κατέλαβε τις διόδους, που κρατούσαν οι Ούξιοι, έστειλε τους βαριά οπλισμένους με τον Παρμενίωνα προς την Περσία, από την αμαξιτή οδό, ενώ ο ίδιος με τους πεζέταιρους και το ιππικό των εταίρων, πήρε ένα ορεινό δρόμο που οδηγούσε στις Περσίδες πύλες. Όταν έφθασε εκεί βρήκε τον Αριοβαρζάνη με 40.000 πεζούς και 700 ιπείς, που είχε περικυκλώσει τα στενά και εμπόδιζε την διάβαση του Αλέξανδρου. Ο Μακεδόνας βασιλιάς, αφού άφησε τη δύναμη του εμπρός από τα τείχη, διάλεξε ολίγους πολεμιστές και τους οδήγησε μέσα από ένα μονοπάτι, που του υπέδειξαν οι αιχμάλωτοι. Όταν οι εχθροί διαπίστωσαν ότι είχαν περικυκλωθεί από τους Μακεδόνες, εγκατέλειψαν τις θέσεις τους και τράπηκαν σε φυγή. Μετά την κατάληψη των στενών, ο Αλέξανδρος άρχισε να προχωρεί προς την Περσέπολη, για να προλάβει την διαρπαγή των χρημάτων του Δαρείου από τους φρουρούς. Αφού κατέλαβε την Περσέπολη, έστειλε άνδρες στους Πασαργάδες, για να εξασφαλίσει και το θησαυροφυλάκιο του Κύρου Α', που βρισκόταν εκεί.

Περσέπολη - Πρωτεύουσα του Δαρείου.

Σύντομα ο Αλέξανδρος προχώρησε προς την Μηδία, όπου είχε καταφύγει ο Δαρείος. Όταν έφθασε στα Εκβάτανα, προχώρησε με το ιππικό των εταίρων, τους μισθοφόρους ιππείς και την μακεδονική φάλαγγα προς την Κασπία θάλασσα, προσπαθώντας να προσεγγίσει τον Δαρείο. Κοντά στις πύλες της Κασπίας, πληροφορήθηκε ότι ο Δαρείος είχε συλληφθεί και ότι ο σατράπης της Βακτρίας, Βήσσος είχε καταλάβει την εξουσία. Συνεχίζοντας την καταδίωξη ο Αλέξανδρος διέλυσε τους στασιαστές αλλά δεν μπόρεσε να συλλάβει τον Δαρείο ζωντανό, αφού τον είχαν ήδη δολοφονήσει οι βάρβαροι. Τότε, ο Αλέξανδρος έστειλε το πτώμα του Δαρείου στην Περσέπολη για να ενταφιαστεί στους βασιλικούς τάφους, σύμφωνα με τα τοπικά ταφικά έθιμα.

Η Κατάκτηση των Ανατολικών Σατραπειών

Ο θάνατος του Δαρείου αποτελεί ορόσημο στην πορεία της ανεπανάληπτης εκστρατείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Μετά το θάνατο του ο Αλέξανδρος προβλήθηκε ως νόμιμος διάδοχος του Πέρση βασιλιά. Η νέα του ιδιότητα μετέβαλε τον χαρακτήρα αλλά και τους στόχους της εκστρατείας. Η προέλαση προς ανατολάς επισφράγιζε την επίσημη κατοχή του συνόλου των εδαφών του περσικού κράτους. Εξάλλου, η καταξίωση της νομιμότητας της διαδοχής του Δαρείου, επέβαλε στον Αλέξανδρο την τιμωρία των δολοφόνων του Πέρση ηγεμόνα. Η ολοκλήρωση της κατάκτησης της ασιατικής ηπείρου, αποτελούσε το νέο όραμα του Αλεξάνδρου, για κοσμοκρατορία και αποθέωση.

Η εκστρατεία στις ανατολικές σατραπείες του περσικού κράτους από την Υρκανία έως τον Ινδικό Καύκασο, τον Ιαζάρτη και τον Ινδό ποταμό, δίνει στην κατακτητική πορεία του Αλεξάνδρου, το χαρακτήρα της ερευνητικής αποστολής, όπου οι γεωγραφικές ανακαλύψεις συναγωνίζονται τις στρατιωτικές επιτυχίες. Ο Μακεδόνας βασιλιάς παρέμεινε ως ο μόνος Ευρωπαίος στρατηλάτης, που οδήγησε έναν ευρωπαϊκό στρατό από την Δύση για την κατάκτηση της Ανατολής.

Η Αλεξάνδρεια Εσχάτη (Χοτζέντ) στον Ποταμό Ιαζάρτη.

Στόχος των πρώτων στρατιωτικών επιχειρήσεων του Αλεξάνδρου ήταν η εκκαθάριση της Υρκανίας από ανυπότακτους, ανάμεσα στους οποίους ήταν και οι Έλληνες μισθοφόροι του Δαρείου. Για το σκοπό αυτό ο Αλέξανδρος διαίρεσε την στρατιωτική

δύναμη του σε τρία τμήματα, τα οποία, αφού εκκαθάρισαν την περιοχή, συναντήθηκαν στην πρωτεύουσα της Υρκανίας, Ζαδρακάρτα. Οι Έλληνες μισθοφόροι, που είχαν καταφύγει στα όρη των Ταπούρων(Ελμπούρζ), εμφανίστηκαν μια ημέρα στο στρατόπεδο του. Ο Αλέξανδρος ορισμένους από αυτούς τους άφησε ελεύθερους, ενώ άλλους τους στρατολόγησε. Μετά από μια βραχεία ανάπαυση στην Ζαδρακάρτα, ο Αλέξανδρος περνώντας από τις βόρειες παρυφές της Παρθίας, έφθασε στα σύνορα της Αρείας. Στη πόλη Σουσία ο Αλέξανδρος επέτρεψε στον Σατιρβαρζάνη, που είχε δηλώσει υποταγή να διατηρήσει τη σατραπεία του. Εκεί, πληροφορήθηκε ότι ο φυγάς Βήσσος που είχε καταφύγει στην Βακτρία, είχε περιβληθεί τα σύμβολα της εξουσίας, είχε λάβει το όνομα Αρταξέρξης, και αποκαλούσε τον εαυτό του βασιλέα της Ασίας.

Η Ελληνική Πόλη Αι Ηανουμ στον Ποταμό Όξο, Αφγανιστάν.

Ο Αλέξανδρος έχοντας όλο το στράτευμα μαζί του, προχώρησε προς την Βακτρία. Όμως, μόλις πληροφορήθηκε ότι ο Σατιρβαρζάνης είχε αποστατήσει και όπλιζε τους Αρείους, συγκεντρώνοντας τους στην πρωτεύουσα Αρτακόανα, αποφάσισε να στραφεί με ολιγάριθμο στρατό προς τα εκεί . Όταν, έφθασε στην πόλη ύστερα από δύο ημέρες, διαπίστωσε ότι ο Σατιρβαρζάνης είχε διαφύγει συνοδευόμενος από λίγους ιππείς. Μετά το πέρας αυτής της αναπάντεχης αλλά σύντομης επιχείρησης, ο Αλέξανδρος κατευθύνθηκε και πάλιν προς την Βακτρία, καθοδόν δε κατέλαβε τη χώρα των Ζαραγγαίων και των Αριασπών.

Αλεξάνδρεια Αραχωσίας (Κανταχάρ).

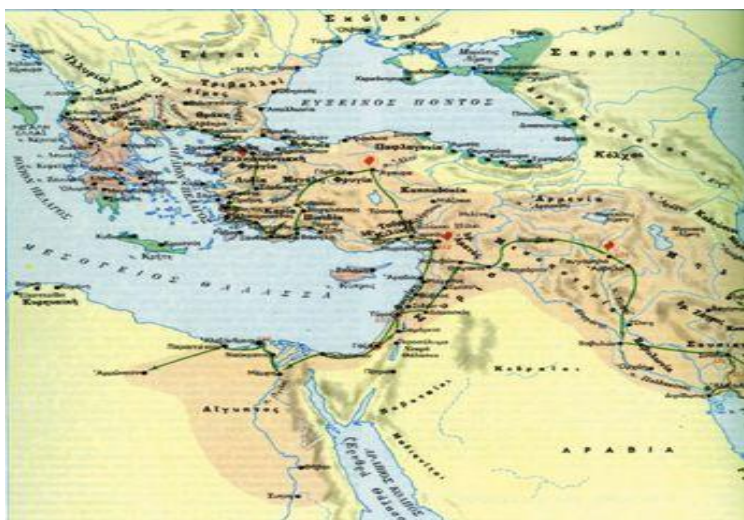
Το χειμώνα του 330 π.Χ. έφθασε κοντά στον Ινδικό Καύκασο (Χιντού Κους), όπου ίδρυσε μια πόλη την οποία ονόμασε Αλεξάνδρεια (Μπαγκράμ), αυτή δε βρίσκεται πλησίον του ποταμού Καμπούλ. Κατά τη διάρκεια του χειμώνα, λόγω του πυκνού χιονιού, δεν εκστράτευσε αλλά συνέχισε να ενημερώνεται για τις κινήσεις του Βήσσου, ο οποίος έχοντας 7000 οπλίτες, ερήμωνε τις πλαγιές του Καυκάσου, για να εμποδίσει την προέλαση των Μακεδόνων. Όμως, ο Βήσσο, φοβούμενος ότι ο Αλέξανδρος, θα επιχειρούσε την άνοιξη να τον συλλάβει , πέρασε τον ποταμό Ωξο (Αμού Νταργιά), χρησιμοποιώντας πλοία τα οποία μετά έκαψε, ακολούθως δε αποσύρθηκε στα Ναύτακα της Σογδιανής. Ο Αλέξανδρος, ακολούθησε τον Βήσσο στη Σογδιανή, που βρίσκεται ανάμεσα στον Ωξο και τον Ιαζάρτη και στη συνέχεια απέστειλε τον Πτολεμαίο του Λάγου, με τρία ιππικά τάγματα των εταίρων, τους ιππακοντιστές, πεζούς και τοξότες εναντίον του. Όταν ο Πτολεμαίος τον συνέλαβε, τον οδήγησε πίσω στον Αλέξανδρο γυμνό και δεμένο από το λαιμό.

Μετά την καταδίκη του Βήσσου, ο Αλέξανδρος προχώρησε προς την Μαρακάνδα (Σαμαρκάνδη) , πρωτεύουσα της Σογδιανής και αφού κατέλαβε επτά οχυρά έφθασε στον ποταμό Ιαζάρτη (Συρ Νταργιά) , το ΒΑ σύνορο του κράτους της Περσίας. Εκεί ίδρυσε την πόλη Αλεξάνδρεια Εσχάτη.

Η Εκστρατεία της Ινδικής

Ο Αλέξανδρος την Άνοιξη του 327 π.Χ., έχοντας σταθεροποιήσει τη θέση του στη Βακτρία και τη Σογδιανή, αποφάσισε να στραφεί προς Ανατολάς για να κατακτήσει την Ινδία. Πριν την εκστρατεία επιδόθηκε με επιμέλεια στην προετοιμασία της. Το σχέδιο της εκστρατείας ήταν : προέλαση προς την κοιλάδα του Κωφήνος(Καμπούλ) έως τον Ινδό ποταμό, διάβαση του Ινδού με τοπικές συγκρούσεις και μεγάλες μάχες στην περιοχή αυτή, συνέχιση της προέλασης προς Α. έως την "εώαν θάλασσαν". Ο Μακεδόνας βασιλιάς, αφού άφησε στην Βακτρία τον Αμύντα με 10000 πεζούς και 3500 ιππείς ξεκίνησε για τον Ινδικό Καύκασο, και έφθασε στην Αλεξάνδρεια, που κτίστηκε από τον ίδιο, όταν είχε περάσει για πρώτη φορά από εκεί. Ακολούθως έφθασε στη Νίκαια, όπου θυσίασε στην Αθηνά και ύστερα προχώρησε προς τον Κωφήνα ποταμό. Εκεί διαίρεσε το στρατό του αποστέλλοντας τον Ηφαιστίωνα και τον Περδίκκα στην Πευκελαώτιδα χώρα, που βρίσκεται ανάμεσα στον Κωφήνα και

τον Ινδό, προκειμένου να προβούν σε προετοιμασίες για τη διάβασή του. Ο ίδιος με το υπόλοιπο του στρατού βιάστηκε προς τη χώρα των Άσπιων, των Γουραίων και των Ασσακηνών, παράλληλα προς τον ποταμό Χόο. Εκεί, πέρασε τον χειμώνα πολεμώντας με τους ορεσίβιους κατοίκους των περιοχών αυτών.

Η Εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου.

Την Άνοιξη του 326 π.Χ., όταν ο Αλέξανδρος έφθασε στον Ινδό ποταμό, βρήκε τη γέφυρα που είχε παραγγείλει στον Ηφαιστίωνα έτοιμη καθώς και πολλά μικρά πλοία αλλά και δύο τριακόντορους. Η γέφυρα του Ηφαιστίωνος, με την οποία έγινε η ζεύξη του Ινδού, αποτελείται από πλοία, τα οποία είχαν τοποθετηθεί το ένα παράλληλα με το άλλο και είχαν δεθεί μεταξύ τους. Επίσης, στην πρόρα των πλοίων, είχαν τοποθετηθεί πλέγματα από λυγαριές, γεμάτα με πέτρες. Στα δύο άκρα της γέφυρας είχαν τοποθετηθεί κεκλιμένα επίπεδα ενώ επάνω στα πλοία τοποθετήθηκαν ξύλα και σανίδες. Μετά τη διάβαση του Ινδού, ο Αλέξανδρος, ακολουθούμενος από το στρατό του, έφθασε μέσα σε τρεις ημέρες στην Τάξιλα, όπου τον υποδέχθηκε ο Ταξίλης, ο υποδιοικητής της πόλης.

Ο Αλέξανδρος τέλεσε γυμνικό και ιππικό αγώνα, και διόρισε σατράπη καθώς και μακεδονική φρουρά, αποτελούμενη από ασθενείς στρατιώτες, μετά δε συνέχισε την πορεία του προς τον Υδάσπη (Τζέλουμ) ποταμό. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο Ινδός ηγεμόνας Πάρος μαζί με όλο το στρατό του, βρισκόταν πέρα από τον ποταμό, προκειμένου να εμποδίσει τον Αλέξανδρο να περάσει τον Υδάσπη. Τότε, ο Μακεδόνας βασιλιάς έστειλε πίσω στον Ινδό στρατιώτες να αποσυνδέσουν τα πλοία που είχαν χρησιμοποιηθεί για τη διάβαση του Ινδού, και διαμελισμένα σε τμήματα να τα μεταφέρουν στις όχθες του Υδάσπου. Ο ίδιος δε μαζί με όλη τη δύναμη του και επιπλέον 5000 Ινδούς που είχε διαθέσει ο Ταξίλης, κατευθύνθηκε προς τον ποταμό Υδάσπη.

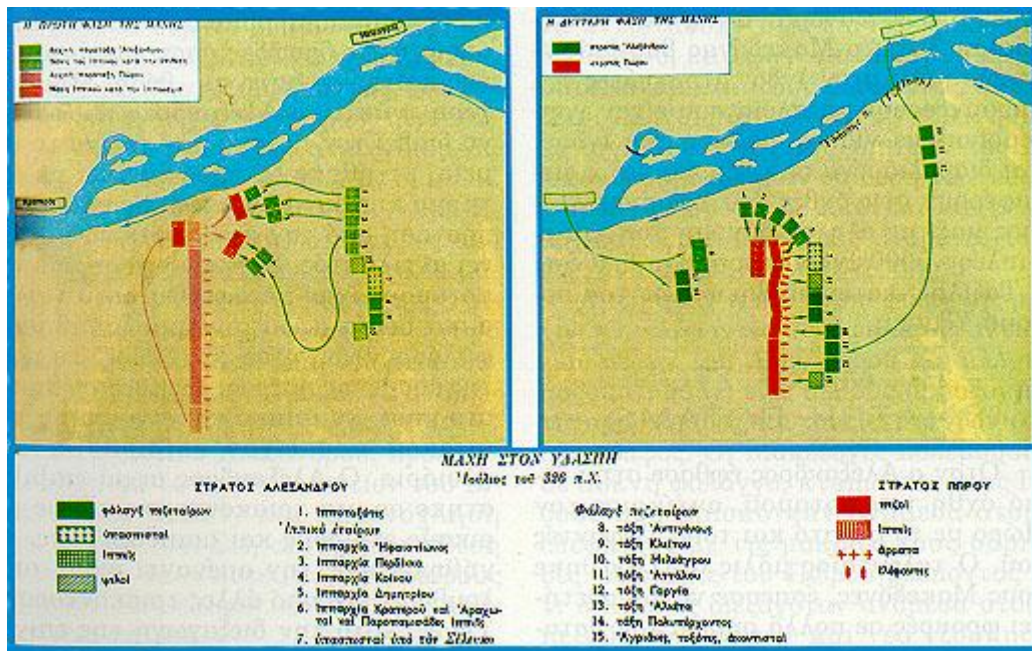
Η Μάχη στον Υδάσπη Ποταμό

Όταν ο Αλέξανδρος έφθασε στην δεξιά όχθη του ποταμού, αντίκρισε τον Πάρο με το στρατό και τους ελέφαντές του. Ο τελευταίος μόλις αντιλήφθηκε τους Μακεδόνες, έσπευσε να τοποθετήσει φρουρές σε πολλά σημεία του ποταμού. Το ίδιο έπραξε και ο Αλέξανδρος, τοποθετώντας διάφορα τμήματα σε πολλά σημεία της όχθης,

προκειμένου να παραπλανήσει τον Πάρο, ως προς τις διαθέσεις του, ενώ τα πλοία του παράπλεαν διάσπαρτα τον ποταμό. Αυτή την εποχή η στάθμη του ποταμού ήταν ανυψωμένη, από τις πολλές βροχοπτώσεις και τα λιωμένα χιόνια. Ο Αλέξανδρος αντιληφθείς, ότι η διάβαση του ποταμού θα ήταν δύσκολη, λόγω της παρουσίας των ελεφάντων, οι οποίοι θα εμπόδιζαν τα άλογα να φθάσουν στην απέναντι όχθη, προέτρεψε τους ιππείς να φωνασκούν τα βράδια, ώστε να δημιουργείται η εντύπωση ότι ετοιμάζονται να διαβούν τον ποταμό. Οι αντιδράσεις αυτές ανάγκαζαν τον Πάρο να μετακινεί συνεχώς τους άνδρες και τους ελέφαντες του, στα σημεία που ήταν εφικτή η διάβαση. Όμως, επειδή οι Μακεδόνες, αρκούσαν μόνο σε φωνές και αλαλαγμούς, ο Πάρος τελικά αδιαφόρησε για την φασαρία που γινόταν.

Η κοίτη του Υδάσπου, ο οποίος ρέει από Β προς Ν, σχημάτιζε μια καμπύλη σε απόσταση 16 χλμ. από το στρατόπεδο του Αλεξάνδρου, απέναντι δε από την καμπύλη βρισκόταν ένα νησί, το οποίο ήταν δασώδες όπως και οι όχθες της κοίτης σε αυτή τη θέση. Μια βροχερή νύκτα, ο Αλέξανδρος αποφάσισε να διαβεί τον ποταμό από εκείνο το σημείο, κινήθηκε δε προς τα εκεί με ένα τμήμα της δύναμewς του, σε κάποια απόσταση από την όχθη ώστε να μην γίνει αντιληπτός. Σε εκείνο το σημείο του ποταμού είχαν μεταφερθεί και τα πλοία, τα οποία αφού συναρμολογήθηκαν, φυλάσσονταν μέσα στο δάσος. Το πρωί της επομένης ημέρας, διεκπεραιώθηκαν στο νησί το ιππικό και ένα τμήμα του πεζικού που είχαν επιβιβαστεί στα πλοία. Ο Αλέξανδρος αφού επιβιβάστηκε σε μια τριακόντορο μαζί με μερικούς εταίρους και ασπιδοφόρους, κινήθηκε προς την απέναντι όχθη, ακολουθούμενος από άλλες τριακόντορους. Όμως, κατά την διεξαγωγή της επιχείρησης, οι Μακεδόνες έγιναν αντιληπτοί από τους φρουρούς οι οποίοι έσπευσαν να ενημερώσουν τον Πάρο.

Ο Αλέξανδρος, αποβιβάστηκε στη στεριά και προχώρησε εμπρός με συντεταγμένο το ιππικό του. Σύντομα όμως, συνειδητοποίησε ότι δεν είχε αποβιβάσει στην αντίπερα όχθη του ποταμού αλλά σε ένα άλλο νησί, το οποίο βρισκόταν σε μικρή απόσταση από αυτή την όχθη. Ευτυχώς εντόπισε ένα σημείο, από το οποίο θα ήταν δυνατόν να διεκπεραιωθούν όλοι, έτσι πεζοί και ιππείς πέρασαν αυτό το εμπόδιο. Η δύναμη του Αλεξάνδρου που είχε συγκεντρωθεί στη αντίπερα όχθη του ποταμού ανερχόταν σε 6000 πεζούς και 5000 ιππείς. Ο Αλέξανδρος, δίχως χρονοτριβή, προχώρησε προς τον εχθρό μόνο με τους ιππείς. Σύντομα δε συναντήθηκε με το ιππικό του Πάρου, το οποίο ετράπη αμέσως σε φυγή. Στην αψιμαχία αυτή σκοτώθηκε ένας από τους γιους του Πάρου. Τότε ο Πάρος, αποφάσισε να επιτεθεί εναντίον του Αλεξάνδρου. Η δύναμη του ανερχόταν σε 4000 ιππείς, 300 άρματα, 200 ελέφαντες και 30.000 πεζοί.

Σχεδιάγραμμα της Μάχης στον Υδάσπη Ποταμό.

Μετά μια σύντομη πορεία ο Πώρος παρέταξε το στρατό του σε μια περιοχή δίχως λάσπη. Στην πρώτη γραμμή έβαλε τους ελέφαντες αφήνοντας ένα ενδιάμεσο διάστημα 30 μέτρων περίπου. Στην δεύτερη γραμμή στάθηκαν οι πεζοί, στα ενδιάμεσα κενά των ελεφάντων. Αριστερά και δεξιά των πεζών παρατάχθηκαν οι Ινδοί ιππείς και εμπρός από αυτούς τα άρματα. Αυτό το σχέδιο μάχης ήταν αμυντικού χαρακτήρα. Ο Αλέξανδρος προσεγγίζοντας τον εχθρό παρατήρησε την παράταξη του στρατεύματος, και θεώρησε σκόπιμο να αναμείνει έως την άφιξη του πεζικού του. Το σχέδιο του Αλεξάνδρου, προέβλεπε έφοδο με το ιππικό εναντίον του ιππικού των Ινδών, και παρενόχληση των πεζών του. Στη συνέχεια, επίθεση με τοξότες, ακοντιστές και πεζεταίρους εναντίον των ελεφάντων και του πεζικού του εχθρού.

Η μάχη έλαβε χώρα τον Ιούλιο του 326 π.Χ. με πρωταγωνιστές εναντίον των ελεφάντων, τους Μακεδόνες πεζούς. Ο Αλέξανδρος άρχισε την μεγάλη μάχη στις όχθες του Υδάσπου, οδηγώντας το ιππικό του προς το αριστερό άκρο της εχθρικής παράταξης, ενώ το πεζικό του μένοντας πιο πίσω προχωρούσε δεξιότερα. Πριν την προέλαση ο Αλέξανδρος, είχε αποστείλει τον Κοίνο με τους υπόλοιπους ιππείς προς το δεξιό άκρο των εχθρών, να παρακολουθεί τις κινήσεις του ιππικού που είχε παραταχθεί εκεί. Πρώτα εξαπέλυσε τους ιπποτοξότες εναντίον του αριστερού άκρου του εχθρού και σε λίγο επετέθη ο ίδιος εναντίον του αριστερού των βαρβάρων. Τότε, οι Ινδοί, στην προσπάθεια τους να αντιμετωπίσουν τον Αλέξανδρο, έκαμαν το μεγάλο σφάλμα, να συγκεντρώσουν όλο το ιππικό τους στο αριστερό, άκρο απέναντι του. Ο Κοίνος που καρδοκούσε, εξαπέλυσε επίθεση στα νώτα των ιπέων του εχθρού, οι οποίοι για να αντεπεξέλθουν, μετέβαλαν την παράταξη του ιππικού τους σχηματίζοντας δύο μέτωπα ώστε να αποκρούσουν το ιππικό του Αλεξάνδρου και του Κοίνου, συγχρόνως. Όμως, αδυνατώντας να αντισταθούν στις επιθέσεις του Αλεξάνδρου, κατέφυγαν στα κενά διαστήματα, ανάμεσα στους ελέφαντες. Όταν δε οι οδηγοί των ελεφάντων κίνησαν τα θηρία εναντίον του ιππικού του Αλεξάνδρου, δέχθηκαν επίθεση των πεζεταίρων, οι οποίοι με ακόντια και βέλη άρχισαν να κτυπούν τους αναβάτες των ελεφάντων καθώς και τα θηρία.

Παράσταση Ελέφαντα με Αναβάτες Μακεδόνες Στρατιώτες.

Αυτή ήταν η πιο άγρια φάση της μάχης. Οι ελέφαντες στράφηκαν εναντίον των πεζών του Αλεξάνδρου και άλλους ποδοπατούσαν, ενώ άλλους άρπαζαν με τις προβοσκίδες και τους εκσφενδόνιζαν στο έδαφος. Οι Μακεδόνες πολεμούσαν σε πυκνή φάλαγγα, κτυπώντας τους Ινδούς που βρίσκονταν ανάμεσα στους ελέφαντες με τις μακριές τους σάρισσες. Οι ιππείς του Πύρου βλέποντας ότι ο αγώνας διεξαγόταν ανάμεσα στους πεζούς, δοκίμασαν και νέα εξόρμηση αλλά απωθήθηκαν ξανά. Έτσι το ιππικό των Ινδών εξουδετερώθηκε ολοσχερώς. Ο αγώνας ήταν αδυσώπητος. Το ιππικό του Αλεξάνδρου σχηματίζοντας μια ενιαία ίλη, με συνεχείς επελάσεις σκότωνε τους εχθρούς, προκαλώντας βαριές απώλειες στις τάξεις των Ινδών. Η μάχη διεξαγόταν ολοένα σε στενότερο χώρο, και γινόταν περισσότερο συγκεχυμένη, αφού μέσα στο συνωστισμό, οι ελέφαντες ποδοπατούσαν αδιακρίτως Ινδούς και Μακεδόνες. Ο Πύρος αποπειράθηκε να ανατρέψει την κατάσταση που είχε δημιουργηθεί, εξαπολύοντας αντεπίθεση με πολεμιστές και 40 ελέφαντες. Αυτή, ενώ αρχικά είχε επιτυχία, σύντομα ατόνησε, μετά την επίθεση του Αλεξάνδρου, που χρησιμοποίησε τοξότες και Αγριάνες εναντίον των ελεφάντων. Παράλληλα η φάλαγγα επετέθη αποτελεσματικότερα εναντίον των τραυματισμένων και τρομαγμένων θηρίων. Εξάλλου, κατά την πρόοδο της μάχης, οι επιθέσεις των ελεφάντων, απέβαιναν ασθενέστερες, αντίθετα οι Μακεδόνες εξουδετέρωναν ευκολότερα τα θηρία, κτυπώντας τους στα πόδια με τσεκούρια και με τα κυρτά σπαθιά τους, τις "κοπίδες". Τότε, ο Αλέξανδρος επετέθη κυκλοτερώς εναντίον του εχθρού και τους εξόντωσε, ενώ η φάλαγγα ενισχυμένη με τους άνδρες που είχαν διαβεί πρόσφατα τον ποταμό, όρμησε στον αγώνα ξεκούραστη.

Έτσι, η μεγάλη μάχη του Υδάσπου, που κράτησε όλη την ημέρα έληξε με την θριαμβευτική νίκη του Αλεξάνδρου. Οι απώλειες του στρατού του Πύρου, ανέρχονταν σε 20000 πεζούς, 3000 ιππείς, και οι μισοί περίπου ελέφαντες. Ανάμεσα στους αιχμαλώτους ήταν και ο ίδιος ο Πύρος.

Απόφαση για την Επιστροφή

Ο Αλέξανδρος, παρέμεινε 30 ημέρες κοντά στον Υδάσπη ώστε να αναπαυθούν οι άνδρες του. Διέταξε δε να κτιστούν δύο πόλεις, η μια στο πεδίο της μάχης, και η άλλη στο σημείο που πέρασε. Την πρώτη ονόμασε Νίκαια και τη δεύτερη Βουκεφάλα, στη μνήμη του αλόγου του που πέθανε εκεί. Στη συνέχεια, αφού άφησε τον Κρατερό να μεριμνήσει για την οικοδόμηση των δύο πόλεων, προχώρησε προς

την ενδοχώρα, όπου κυρίευσε 37 πόλεις. Ακολούθως ,ο Μακεδόνας βασιλιάς προήλασε έως τον ποταμό Ακεσίνη. Αφού πέρασε τον ποταμό με πλοία, προχώρησε προς τον Υδραώτη ποταμό. Στη συνέχεια εστράφη προς την πόλη Σάγγαλα, όπου γειτονικοί λαοί είχαν συγκεντρωθεί για να ανακόψουν την προέλαση του. Ο Αλέξανδρος χρησιμοποιώντας πρώτα το ιππικό και στη συνέχεια την φάλαγγα κατόρθωσε να διασπάσει τις γραμμές των εχθρών, οι οποίοι είχαν τοποθετήσει άμαξες προ των τειχών της πόλεως και είχαν οχυρωθεί σε αυτές. Μετά τη νίκη στα Σάγγαλα, προήλασε έως τον Ύφασι (Μπέας) ποταμό, πέραν του οποίου εκτεινόταν αχανής έρημος. Ο Αλέξανδρος, διακατεχόταν από την επιθυμία να προχωρήσει εμπρός, αλλά προσέκρουσε στην αντίδραση των Μακεδόνων ,οι οποίοι είχαν ψυχικά αποκάμει, βλέποντας τον βασιλιά τους να αναλαμβάνει τον ένα αγώνα μετά τον άλλο και κινδύνους κατόπιν κινδύνων. Για αυτό τον λόγο, συναθροίστηκαν στο στρατόπεδο και άλλοι έκλαιαν για την τύχη τους, ενώ άλλοι έλεγαν μεγαλόφωνα ότι δεν θα ακολουθήσουν τον Αλέξανδρο, εάν θελήσει να συνεχίσει την πορεία του. Όταν ο Αλέξανδρος πληροφορήθηκε για τη διαμορφωθείσα κατάσταση, προσπάθησε να κατευνάσει τα πνεύματα και να μεταπείσει τους αντιδρώντες. Τότε, ο Κοίνος ανακτώντας το θάρρος του, εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους οι βετεράνοι επιζώντες ενός πλήθους πολέμων επιθυμούσαν να επιστρέψουν επιτέλους στην πατρίδα, στις γυναίκες και τα παιδιά τους. Μετά παρέλευση τριών ημερών ο Αλέξανδρος προσέφερε θυσία για τη διάβαση του ποταμού Ύφασι, κατά την οποία δεν φαίνονταν αίσια τα σημεία. Τότε, αφού κάλεσε τους γηραιότερους των εταίρων τους ανακοίνωσε ότι έλαβε την απόφαση της επιστροφής. Την απόφαση του αυτή επακολούθησε κλίμα ευφροσύνης, όλοι δε πηγαίνοντας προς την σκηνή του, εύχονταν να έχει πολλά αγαθά, και επειδή αυτός έκανε αποδεκτό το αίτημα τους, αποδεχόμενος την ήττα από τους άνδρες του.

Ο Αλέξανδρος, αφού διαίρεσε το στρατό κατά τάξεις, πρόσταξε την κατασκευή 12 βωμών, μετά το πέρας της κατασκευής των οποίων θυσίασε επάνω σε αυτούς και τέλεσε γυμνικούς και ιππικούς αγώνες. Στη συνέχεια, κινήθηκε προς τον Υδάσπη ποταμό. Εκεί, προέβη στην ανοικοδόμηση των πόλεων της Νίκαιας και του Βουκεβάλα, που είχαν υποστεί ζημιές από τις καταρρακτώδεις βροχές. Επίσης επέφερε βελτιώσεις στο σύστημα τη διοικητικής οργάνωσης της περιοχής. Ακολούθως, κατέφθασαν από την Ελλάδα, σημαντικές ενισχύσεις πεζών και ιππέων. Ο Αλέξανδρος, αφού ενημερώθηκε για τη γεωγραφία της περιοχής, αποφάσισε να πλεύσει τον Υδάσπη και στη συνέχεια τον Ινδό ποταμό για να φθάσει στην θάλασσα.

Η Επιστροφή στην Περσία

Το καλοκαίρι του 325 π.Χ., και μετά το πέρας των ποικίλων αναγνωριστικών αποστολών , αποφασίστηκε η επιστροφή προς την Περσία. Ο στρατός χωρίστηκε σε τρία τμήματα. Ένα τμήμα υπό τον Κρατερό, στο οποίο περιλαμβάνονταν ελέφαντες προχώρησε προς την Αλεξάνδρεια Αραχωσίας (Κανταχάρ), ακολούθως δε διέσχισε την κοιλάδα του Ετυμάνδρου ποταμού, και κατευθύνθηκε προς την Καρμανία, όπου στρατοπέδευσε αναμένοντας τον Αλέξανδρο. Ο Νέαρχος, ανέλαβε το στόλο, ο οποίος παραπλέοντας τις ακτές της Περσίας προχώρησε προς το μυχό του κόλπου. Το τρίτο τμήμα, υπό τον Αλέξανδρο, ξεκίνησε από τα Πάτταλα στα τέλη του Αυγούστου του 324 π.Χ., με σκοπό να διασχίσει την έρημο της Γεδρωσίας (Μπαλουχιστάν) και ακολουθώντας τις ακτές της Περσίας να συνδράμει στην τροφοδοσία του στόλου. Το πρώτο μέρος της πορείας δεν είχε δυσκολίες. Οι Αραβίτες , κάτοικοι της περιοχής ανάμεσα στον Ινδό και τον ποταμό Άραβι, δεν αντιστάθηκαν. Στη συνέχεια, ο

Αλέξανδρος προχώρησε προς την Ραμβακία (Μπέλα). Εκεί έδωσε εντολή να κτιστεί μια νέα πόλη. Μετά τη χώρα των Ωρειτών ο Αλέξανδρος προχώρησε προς την Γεδρωσία, που το μεγαλύτερο τμήμα της ήταν έρημος.

Η Έρημος της Γεδρωσίας.

Στην αρχή οι Μακεδόνες συνάντησαν νερό και δένδρα. Στη συνέχεια όμως η πορεία παρουσίασε μεγάλες δυσκολίες, αφού, λόγω της ζέστης και της έλλειψης νερού, αυτοί αναγκάζονταν να περπατούν νύκτα. Εξάλλου, η πορεία του Αλεξάνδρου δια μέσου της Γεδρωσίας, πραγματοποιήθηκε από δύσβατα μονοπάτια, δίχως τρόφιμα και νερό. Από τα Ώρα έφθασαν στην πρωτεύουσα της Γεδρωσίας, Πούρα σε 60 ημέρες. Οι ταλαιπωρίες, που υπέστη το στράτευμα στην περιοχή αυτή, δεν συγκρίνεται με αυτές που πέρασαν στις προηγούμενες πορείες. Ο μεγάλος καύσωνας και η έλλειψη νερού, θανάτωσαν το μεγαλύτερο μέρος του στρατεύματος, κυρίως τα υποζύγια. Πολλά δε ζώα σφάχτηκαν για να χρησιμεύσουν ως τροφή στους πεινασμένους στρατιώτες. Επιπλέον, όταν το στράτευμα είχε στρατοπεδεύσει κοντά σε ένα χειμάρρο, μια δυνατή βροχή έγινε αιτία να πλημμυρίσει και να παρασυρθούν γυναίκες και παιδιά που ακολουθούσαν, αλλά και οι βασιλικές αποσκευές και τα υποζύγια να υποστούν ζημιές. Εξάλλου, οι στρατιώτες, όταν έφθασαν σε μια πηγή, έπιναν νερό ασταμάτητα για να ξεδιψάσουν και μερικοί πέθαιναν από το πολύ νερό. Ο Αλέξανδρος, μετά την ανάπαυση στα Πούρα, προχώρησε προς την Καρμανία, όπου, συνάντησε τον Κρατερό, ο οποίος είχε ήδη φθάσει με τους υπόλοιπους άνδρες και τους ελέφαντες.

Στο μεταξύ ο Νέαρχος αφού πραγματοποίησε τον περίπλου της χώρας των Ωρών, των Γεδρωσίων και των Ιχθυοφάγων, κατέπλευσε στα παράλια της Καρμανίας και από εκεί πήγε στον Αλέξανδρο να του εκθέσει τις εμπειρίες του με κάθε λεπτομέρεια. Ο Αλέξανδρος αφού τον άκουσε με προσοχή τον ξανάστειλε πίσω στην παραλία να συνεχίσει τον περίπλου της χώρας έως τις εκβολές του Τίγρη ποταμού. Εκείνος, αφού πήρε μαζί του, τους πιο γρήγορους πεζούς, τους εταίρους ιππείς και μερικούς τοξότες κατευθύνθηκε προς τους Πασαργάδες. Εκεί πληροφορήθηκε, ότι είχε ανοιχθεί και λεηλατηθεί ο τάφος του Κύρου, που βρισκόταν μέσα στους βασιλικούς κήπους. Μετά τους Πασαργάδες, ο Αλέξανδρος προχώρησε προς την Περσέπολη, όπου διόρισε σατράπη της Περσίας, τον σωματοφύλακα Πευκέστα, ο οποίος είχε σώσει τον Αλέξανδρο από βέβαιο θάνατο στη μάχη με τους Μαλλούς. Αυτός μόλις έγινε

σατράπης, φόρεσε την μηδική στολή και έμαθε τέλεια περσικά, ακολούθησε δε τον περσικό τρόπο ζωής και έγινε δημοφιλής στους γηγενείς.

Πρίν το Τέλος

Την άνοιξη του 324 π.Χ. γιορτάστηκε στα Σούσα η ολοκλήρωση της κατάκτησης του περσικού κράτους με τη σύναψη μικτών γάμων ομαδικά, Μακεδόνων με Περσίδες. Ο Αλέξανδρος μολονότι ήταν νυμφευμένος με τη Ρωξάνη έλαβε και δεύτερη σύζυγο τη Στάτειρα, κόρη του Δαρείου. Επίσης, στην επιθυμία του να ικανοποιήσει τους Μακεδόνες στρατιώτες ανέλαβε την ικανοποίηση των χρεών τους, μοίρασε δώρα και απένειμε τιμές σε όσους είχαν ανδραγαθήσει.

Εκείνη την περίοδο, έφθασαν στα Σούσα και οι σατράπες της επικράτειας, προσκομίζοντας 30.000 εφήβους, τους οποίους ο Αλέξανδρος ονόμασε "Επιγόνους". Έφεραν μακεδονικό οπλισμό και είχαν ασκηθεί στον μακεδονικό τρόπο διεξαγωγής του πολέμου. Βασικό χαρακτηριστικό της ιδιοσυγκρασίας του Αλεξάνδρου ήταν η ακατάπαυστη επιθυμία για νέους σχεδιασμούς. Μετά τις αφηγήσεις του Νεάρχου τον κατέλαβε ο "πόθος" για την εξερεύνηση του περσικού κόλπου. Το καλοκαίρι του 324 π.Χ. έστειλε τον Ηφαιστίωνα προς τις ακτές του περσικού κόλπου, ενώ ο ίδιος με τους υπασπιστές και επίλεκτες μονάδες, επιβιβάστηκε στα πλοία, και ακολουθώντας το ρεύμα του ποταμού Ευλαίου κατευθύνθηκε προς την θάλασσα. Αφού έφτασε στις εκβολές του Τίγρη, τον ανέπλευσε προκειμένου να συναντήσει τον Ηφαιστίωνα. Κατά τον ανάπλου, διέταξε την καταστροφή των φραγμάτων, που είχαν κατασκευαστεί από τους Πέρσες. Όταν έφθασε στην Ώπι, ανάγγειλε την επιστροφή των ηλικιωμένων και τραυματιών, στις εστίες τους. Όμως, οι στρατιώτες δεν αρκέστηκαν στην ανακοίνωση αυτή, αλλά ζήτησαν την απόλυση όλων που υπηρετούσαν στο στράτευμα, και είπαν στον Αλέξανδρο να συνεχίσει μόνος την εκστρατεία του μαζί με τον πατέρα του, τον Άμμωνα. Ο Αλέξανδρος τότε, αφού πρώτα αναφέρθηκε σε όσα είχε κάμει ο ίδιος και ο πατέρας του γι' αυτούς, τους είπε να φύγουν και να τον εγκαταλείψουν στα χέρια των νικημένων βαρβάρων. Στη συνέχεια αφού κάλεσε τους επίλεκτους των Περσών, τους μοίρασε τα σημαντικότερα αξιώματα ορισμένους δε ονόμασε συγγενείς του.

Η στάση αυτή του Αλεξάνδρου, ανάγκασε τους Μακεδόνες να σπεύσουν στα ανάκτορα και να ρίξουν τα όπλα τους εμπρός από τις θύρες, ως δείγμα ικεσίας. Όταν βγήκε ο Αλέξανδρος για να τους συναντήσει, ένας Μακεδόνας ρώτησε γιατί έχρισε Πέρσες συγγενείς του, αυτός δε απάντησε ότι συγγενείς του θεωρούσε όλους τους Μακεδόνες. Έτσι, ήρθη η παρεξήγηση και επήλθε η συμφιλίωση. Στη συνέχεια ο Αλέξανδρος επέστρεψε στη Βαβυλώνα, την οποία προόριζε πρωτεύουσα του κράτους του. Σύντομα, τον επισκέφτηκαν πρέσβεις γειτονικών λαών, για να τον στεφανώσουν ως βασιλέα της Ασίας. Εκεί, ο Αλέξανδρος, έσπευσε στην οργάνωση των μελλοντικών του σχεδίων ανάμεσα στα οποία ήταν, ο περίπλους της Αραβικής Χερσονήσου και η εξερεύνηση των ακτών της Βορείου Αφρικής, έως της στήλης του Ηρακλή. Ο Αλέξανδρος, αφού είχε κυριαρχήσει στην Ανατολή ήταν φυσικό να επιθυμεί την διάδοση του ελληνικού πολιτισμού σε όλη τη γνωστή οικουμένη.

Ο Θάνατος του Αλέξανδρου

Στις 2 Ιουνίου 323 π.Χ. λίγο πριν την εκστρατεία στην Αραβία, ο Αλέξανδρος έκαμε τις απαραίτητες θυσίες και μετά διασκέδασε σε συμπόσιο, κατά τη διάρκεια του

οποίου παράγγειλε και μια σκηνή από την "Ανδρομέδα" του Ευριπίδη. Προς τα ξημερώματα ο φίλος του Μήδιος πρότεινε να συνεχίσουν την διασκέδαση. Πράγματι, σύμφωνα με τις βασιλικές εφημερίδες, το βράδυ της 2ας προς την 3η Ιουνίου το συμπόσιο έγινε. Εκείνη τη νύκτα εκδηλώθηκε για πρώτη φορά πυρετός στον βασιλέα . Ο Αλέξανδρος έκαμε το λουτρό του και ξάπλωσε. Ύστερα , δέχθηκε τους στρατηγούς του και παρόλο που ο πυρετός συνεχιζόταν, όρισε ως ημέρα αναχωρήσεως για την Αραβία, την 22α και την 23η του μηνός Δαισίου, παραβλέποντας ότι οι Μακεδόνες δεν θεωρούσαν το μήνα αυτό ευνοϊκό για ανάληψη επιχειρήσεων. Τη νύκτα, ο Αλέξανδρος φλεγόμενος από πυρετό ζήτησε να τον μεταφέρουν με την κλίνη του έως τις όχθες του ποταμού και να διεκπεραιωθεί απέναντι. Εκεί, λούστηκε και αναπαύτηκε.

Κεφαλή Αλεξάνδρου, Βρετανικό Μουσείο.

Την επομένη μετά το λουτρό έκαμε την καθιερωμένη θυσία, πέρασε την υπόλοιπη ημέρα συζητώντας με τον Μήδιο. Αφού κάλεσε τους στρατηγούς σε σύσκεψη την επομένη το πρωί, ακολούθως δείπνησε. Την νύκτα είχε υψηλό πυρετό. Την επομένη αφού λούστηκε έκαμε θυσία και έδωσε εντολή στον Νέαρχο να φύγει σε τρεις ημέρες. Την επομένη παρά τον πυρετό, λούστηκε, θυσίασε και έδωσε εντολή τους αξιωματικούς να είναι όλα έτοιμα για τον απόπλου του στόλου. Το βράδυ λούστηκε αλλά η κατάσταση του ήταν πλέον κρίσιμη. Την επομένη λόγω του πυρετού, ζήτησε τη μεταφορά του στην κολυμβητική δεξαμενή. Ένωσε καλύτερα και επακολούθησε συζήτηση με τους αξιωματικούς. Στις 24 Ιουνίου παρουσίασε εκ νέου υψηλό πυρετό, έκαμε πάλι τη θυσία της ημέρας, αλλά πήγε στο βωμό, υποβασταζόμενος. Ενώ παράγγειλε στους στρατηγούς να περιμένουν στην αυλή, διέταξε τους χιλίαρχους και τους πεντακοσίαρχους να περιμένουν μπροστά από τις θύρες. Στα ανάκτορα που μεταφέρθηκε, δέχθηκε τους στρατηγούς, προς τους οποίους δεν κατόρθωσε να απευθύνει λόγο, μολονότι τους αναγνώρισε. Ο πυρετός συνέχισε για άλλα δύο εικοσιτετράωρα. Στο μεταξύ, είχαν αρχίσει να διαδίδονται φήμες ότι είχε ήδη πεθάνει. Οι περισσότεροι όμως, έσπευσαν να τον δουν για τελευταία φορά. Έτσι, όλοι οι στρατιώτες πέρασαν από μπροστά του με δάκρυα στα μάτια. Ο Αλέξανδρος δεν

μπορούσε να τους μιλήσει, όμως τους χαιρετούσε κουνώντας το κεφάλι του και ανοιγοκλείνοντας τα μάτια.

Οι βασιλικές εφημερίδες έλεγαν ότι, από τους συντρόφους του, ο Πείθων, ο Άτταλος, ο Δημοφών, ο Πευκέστας, ο Κλεομένης, ο Μενίδας και ο Σέλευκος, αφού κοιμήθηκαν στον ναό του Σέραπι, ρώτησαν τον θεό, εάν θα ήταν προτιμότερο να μεταφέρουν τον Αλέξανδρο στο ναό του θεού για να γίνει ικέτης του και να θεραπευτεί από αυτόν. Η απάντηση του ιερατείου ήταν αρνητική, την απόφαση δε αυτήν οι εταίροι ανάγγειλαν στον Αλέξανδρο. Σε λίγο ο Αλέξανδρος πέθανε. Λίγο πριν τον θάνατο του, ρωτήθηκε από τους εταίρους σε ποιόν αφήνει την βασιλεία και αυτός απάντησε " τω κρατίστω" και προσθέτοντας : "μέγαν επιτάφιον αγώνα ορά εφ' αυτό εσόμενον".

Βιβλιογραφία

- Αρριανός: Ανάβασις Αλεξάνδρου, Πάπυρος, Αθήναι 1938
Διόδωρος Σικελιώτης: Βιβλιοθήκη Ιστορική, Leipzig 1890
Πλούταρχος: Αλέξανδρος, Πάπυρος, Αθήναι 1940
Τζάχος Ε.Ε.: Ο Μακεδονικός Στρατός, Στρατιωτική Επιθεώρηση 6/95, ΓΕΣ / 7ο ΕΓ/1995
Τζάχος Ε.Ε.: Ο Βασιλιάς Φίλιππος και το Τέλος της Αθηναϊκής Θαλασσοκρατορίας, Στρατιωτική Επιθεώρηση 1/95, ΓΕΣ/ 7ο ΕΓ / 1995
Bosworth A.B: Conquest and Empire, the Reign of Alexander the Great, Cambridge 1988
Bury J.B.: History of Greece, London, 1952
Cummings L.V.: Alexander the Great, Boston 1940
Droysen J.G.: Geschichte Alexanders der Grossen, Duesseldorf 1966
Fondazione Memmo: Alessandro Magno, Leonardo Arte, Roma 1995
Green P. : Alexander of Macedon, A historical Biography, Berkeley- Los Angeles, 1991
Hammond N.G.L.: Alexander the Great, Bristol 1989
Holt Fr.L.: Alexander the Great and Bactria, Leiden 1988
Milns R.D.: Alexander the Great, London 1968
Robinson C.A.: History of Alexander the Great, vol .I,II .Providence , 1953 - 1963
Schachermeyr F.: Alexander der Grosse, Wien 1973
Tarn W.W.: Alexander the Great, Cambridge 1948